Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII | CELOVEC, PETEK, 23. APRIL 1982 | ŠTEV. 16 (2067)

SPOMINSKA SLOVESNOST OB 40-LETNICI PREGNANSTVA:

Z našim trpljenjem smo si zaslužili spomenik

v obliki izpolnjenega člena 7 državne pogodbe

Štirideset let je minilo od takrat, ko so se koroški nacionalisti čutili močni dovolj, da obračunajo s svojim slovenskim sodeželanom: da nas nasilno izselijo, izruvajo iz zemlje, ki je tudi naša. Ne da se opisati, kako je bilo tistega 14. aprila 1942, ko so številni izseljenci, preden so zapustili svoje domove, poljubljali prag domače hiše. Danes se to marsikomu zdi kakor pravljica — toda to ni bila pravljica. Tudi v taboriščih v Nemčiji ne, kjer smo morali vedno spet poslušati grožnje, da nas bodo likvidirali, da bodo opravili z nami, čim dobijo takšno povelje.

Tako je dejal predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl v svojem pozdravnem govoru na nedeljski spominski slovesnosti ob štiridesetletnici pregnanstva in upora koroških Slovencev. Poudaril pa je tudi, da izseljenci niso preživljali trpljenje zato, da bi po vojni imeli prednosti in privilegije. **„Ne, mislili smo, da trpimo zato, da bomo po vrnitvi živeli kot enakopravni med enakopravnimi. Toda že ob prihodu v Beljak smo morali spoznati, da temu ne bo tako; in tako se nadaljuje vse do danes. V taboriščih je bilo vseeno, kje je bil kdo doma: v Velikovcu, v Celovcu, v Vrbi ali v Pliberku — vsi smo enako trpeli in bili enako zasramovani, enako lačni — in včasih tudi obupani. Toda prepričani smo bili, da se bomo vrnili domov; le tako smo lahko prestali trpljenje. Zato upamo tudi danes, da morajo biti pravice, za katere smo trpeli in se borili, enkrat tudi uresničene, in to za vse koroške Slovence, ne glede na to, v katerem kraju južne Koroške eden živi."**

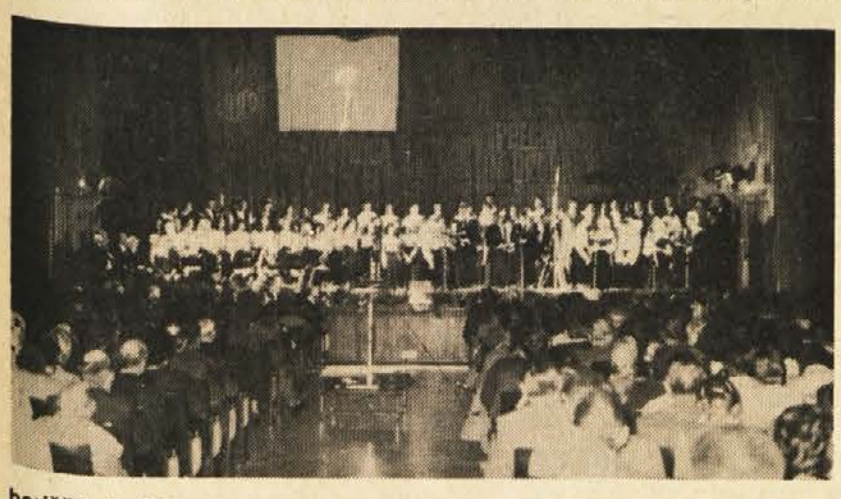

Posebej se je predsednik Partl spomnil vseh umrlih pregnancev ter naglasil prepričanje, da so si s svojim trpljenjem zaslužili spomenik — spomenik v obliki izpolnjenega člena 7 avstrijske državne pogodbe!

Uvodoma je predsednik Zveze slovenskih izseljencev, ko je pozdravljal vse udeležence spominske slovesnosti, posebej izrekel dobrodošlico številnim visokim predstavnikom, med katerimi so bili koroški deželni glavar Leopold Wagner, škof dr. Egon Kapellari, generalni konzul SFRJ v Celovcu Marko Kržišnik, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Jernej Jan, predsednik komisije za mednarodne odnose Skupščine SRS Bojan Lubej, zvezni svetnik Nikolaus Lanner kot osebni zastopnik namestnika deželnega glavarja Stefana Knafla, predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Slovenije Danilo Türk in sekretarka Barbara Goričar, predsednik deželnega vodstva KPA za Koroško Arnulf Raimund, sekretar republiškega odbora Zveze združenj borcev Slovenije Marjan Lenarčič z nadaljnjimi predstavniki borčevske organizacije, predsednica vseavstrijskega vodstva Zveze socialističnih borcev za svobodo Roza Jochmann in predsednik deželnega vodstva Hans Pawlik, podpredsednik deželnega vodstva ÖVP-združenja političnih pregnancev vladni svetnik inž. Josef Jaritz, predsednik deželnega vodstva Zveze avstrijskih borcev proti fašizmu in žrtev fašizma Josef Nischelwitzer in mnogi drugi. Prav tako je veljal pozdrav predstavnikom organizacij in ustanov koroških Slovencev, še zlasti pa **„vsem zastopnikom izseljenskih družin, s katerimi smo bili pred štiridesetimi leti pregnani z domače zemlje, ter vsem tistim, ki so se takrat vključili v boj proti nasilju ter aktivno prispevali k zmagi nad fašizmom in s tem tudi nam utrli spet pot vrnitve v domovino".**

Poleg deželnega glavarja (o njegovem „nastopu" poročamo še posebej — op. ured.) sta na prireditvi spregovorila tudi predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev — dr. Franci Zwitter za ZSO in dr. Matevž Grilc za NSKS. Oba sta orisala zgodovino, potek in pomen usodnih dogodkov pred štiridesetimi leti, obenem pa zavzela stališče tudi k trenutnemu položaju, ko se moramo koroški Slovenci še vedno boriti za uresničitev tistih pravic, za katere smo takrat s trpljenjem in bojem doprinesli ogromne žrtve (najvažnejša izvajanja obeh govornikov objavljamo na 2. strani).

Še bolj kot besede govornikov pa je občinstvo prevzela govorica dokumentov. Bila je prisotna vsepovsod: že pri vhodu v dvorano so obiskovalci prejeli dokumentarno publikacijo „Pregnanstvo in upor" ter so si lahko ogledali razstavo slik in dokumentov, pa tudi na odru se je potem po uvodnem delu odvijal dokumentarno-kulturni spored, ki je v govorjeni besedi, v pesmi, v sliki, s pomočjo modernih tehničnih sredstev posredoval celovito in nadvse impresivno pričevanje o našem trpljenju in našem boju. Tudi o tem osrednjem delu spominske slovesnosti poročamo še posebej, zato naj bo tukaj povedano le toliko, da je bil spored po zaslugi avtorja scenarija in režiserja ter vseh sodelujočih skupin in posameznikov s kulturno-umetniškega vidika endinstveno doživetje, s svojo pretresljivo izpovedjo in neposrednostjo pa je marsikoga ganil do solz ter zapustil nepozaben vtis.

Tako po vsebini kakor tudi po obisku — saj velika dvorana celovškega Doma glasbe ni mogla sprejeti vseh udeležencev, med katerimi je bilo zlasti veliko bivših izseljencev in drugih žrtev nacističnega nasilja ter borcev proti fašizmu — je bila spominska slovesnost res vsestransko uspešna in prepričljiva manifestacija zvestobe vsebini in pomenu dogodkov, ki so pred štiridesetimi leti usodno posegli v življenje našega naroda. Prav ta zvestoba pa nam je tudi jamstvo, da bomo še naprej uspešno kljubovali vsem preizkušnjam in udarcem, kakor smo se takrat, ko so nam že pisali smrtno obsodbo, z uporom in bojem odločili za življenje.

1942 — ŠTIRIDESETLETNICA PREGNANSTVA IN UPORA — 1982

Ob 40. obletnici pregnanstva koroških Slovencev in vključitve v protifašistični upor

vabimo na

otvoritev stalne razstave dokumentov

O DOGODKIH V OBDOBJU NARODNOOSVOBODILNE BORBE V ŽELEZNI KAPLI IN OKOLICI

Prireditev v obnovljeni Peršmanovi domačiji kot pomembnem spomeniškem objektu tega obdobja bo **v nedeljo 25. aprila 1982 ob 14. uri na kraju zločina nad Peršmanovo družino v Podpeci nad Železno Kaplo.**

Zveza koroških partizanov

Cena za naše pravice

JE BILA PREVISOKA, DA BI SE JIM KDAJ ODPOVEDALI

V nedeljo, za obletnico gnusnega zločina, ki so ga nacistični krvniki zagrešili pri Peršmanu v Podpeci nad Železno Kaplo prav na pragu svobode, se bomo spet zbrali na Peršmanovi domačiji. Zbrali se bomo na prireditvi, ki bo — kakor je bila minulo nedeljo spominska slovesnost v Celovcu — posvečena štiridesetletnici pregnanstva in upora koroških Slovencev. Udeležili se bomo otvoritve stalne razstave dokumentov, ki bodo sodobnikom in zlasti bodočim rodovom pričali o velikem trpljenju in preganjanju, pa tudi o veličastnem junaštvu našega človeka v tistem času, ki ga splošno nazivamo najtemnejše obdobje v naši narodni zgodovini.

Nasilje, ki so ga izvajali nacisti, je poznalo najrazličnejše oblike — od zaporov in mučenj preko koncentracijskih taborišč vse do smrtnih obsodb in obglavljenja ter streljanja; po številčnem obsegu največji udarec pa je bil brez dvoma prvi val izseljevanja v aprilskih dneh leta 1942, ki naj bi mu po pripravljenih načrtih sledili še drugi, še večji in obsežnejši vali „dokončnega reševanja" tako imenovanega koroškega vprašanja.

Toda kakor pri vseh drugih zatiranih narodih, tako je nasilje tudi pri našem ljudstvu rodilo odpor. Začel se je že kmalu po prihodu nacizma s pobegi slovenskih fantov, ki so se pozneje vključili v oboroženi boj proti nacifašizmu. Potem so politični delavci začeli prižigati iskro upora in prvi znanilec tega boja na naših tleh je bil spopad partizanov na Robežah. Rojstvo organiziranega oboroženega partizanskega odpora na Koroškem pa sega v november 1942, ko je bila na območju Pece ustanovljena 1. koroška četa.

Temu začetku je potem sledil hiter in širok razvoj protifašističnega osvobodilnega gibanja tudi na naši zemlji, ki je zajelo celotno dvojezično ozemlje ter se širilo tudi med sosedni narod. Izvedene so bile številne akcije, v katerih so partizani prizadejali sovražniku velike človeške in materialne izgube. Obenem z razvojem partizanskega pokreta pa se je širila tudi politična dejavnost Osvobodilne fronte, ki je mobilizirala številne naše ljudi v odpor proti nacističnim nasilnikom. Poleg partizanskih edinic so nastajali odbori OF, preko katerih so ljudje pomagali borcem ter širili zavest in vsebino protifašističnega gibanja.

Uspešni razvoj odpora in boja so nacisti skušali zatreti ter so izvedli dolgo vrsto krvavih akcij. Vendar pa jim kljub vsem grozodejstvom ni uspelo bistveno oslabiti partizanskega gibanja, katerega razsežnost in pomen zrcalijo tudi naslednji podatki: Slovenski partizani so na Koroškem vezali nad 10.000 nemških vojakov, ki so Hitlerju manjkali na drugih bojiščih; v več kot 600 oboroženih akcijah so prizadejali nasprotniku ogromno materialno škodo, ki je občutno slabila nemško vojno gospodarstvo in bojno moralo nemških vojakov; po podatkih, zbranih takoj po vojni, je na nemški strani padlo 3855 vojakov, 3353 jih je bilo ranjenih in 1936 ujetih; na strani partizanov je protifašistčni boj terjal 1080 mrtvih, 710 ranjenih in 317 ujetih oziroma pogrešanih borcev.

Koroška je bila edini del Hitlerjevega rajha, kjer je avtohtono prebivalstvo skozi tri leta vztrajalo v boju proti nacističnemu nasilju in tako z orožjem v roki prispevalo k osvoboditvi domače zemlje izpod tujega gospostva. S trpljenjem in bojem pa smo si koroški Slovenci priborili tudi mednarodno zapečateno pravico do svobodnega in enakopravnega življenja na svoji zemlji — povsod tam, kjer so nas pred štiridesetimi leti preganjali in kjer smo se bojevali. To pravico zahtevamo in jo bomo terjali, kajti cena, ki smo jo zanjo plačali, je bila previsoka, da bi se ji kdaj odpovedali.

In o trpljenju in boju za to našo pravico bo nepreslišno govorila tudi razstava, ki jo bomo v nedeljo odprli v obnovljeni Peršmanovi domačiji — pomembnem spomeniškem objektu usodnega obdobja naše narodne zgodovine.

PREDSEDNIK ZSO DR. FRANCI ZWITTER:

Obsojeni na smrt, smo se zavedli svoje moči in šli v boj proti nasilju

Ob spominu na pregon pred štiridesetimi leti se sleherni, zlasti pa prizadeti brez dvoma spominja predvsem na lastno, individualno doživetje: na strašno trpljenje, na prvo in potem vsakdanje ponižanje in razžaljenje, na brezprimerno teptanje človekovega dostojanstva, ko se nacistični nasilniki niso ustavili ne pred nebogljenim dojenčkom, ne pred izgaranim starčkom, ko v taboriščih človek ni bil več človek, marveč samo še številka – človek osebno in številka tudi njegova v tujini še vsebolj ljubljena domačija, ki so jo zapisali le še kot „Herdstelle" številka ta in ta.

Tako je poudaril na nedeljski slovesnosti predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ki je zavrnil vse poskuse zabrisati dejstvo, da je množični pregon koroških Slovencev le zadnja, nujna posledica

nemškonacionalne raznarodovalne manjšinske politike, ki se je načrtno pričela z Lemischevim pozivom, da imajo le eno človeško dobo časa, da privedejo zapeljance nazaj h koroštvu, kar hočejo storiti z nemško kulturo in s „Kärntner Gemütlichkeit", in ki se je končala z Rainerjevo odločitvijo, da „nach guter nationalsozialistischer Art" noče ostati v obrambi, marveč je odločen, da ofenzivno, z vso energijo in s koriščenjem strnjene sile koroškega nemštva izsili rešitev problema na dvojezičnem ozemlju v najkrajšem času.

„Dejstvo je namreč, in to je treba enkrat za vselej zelo jasno in nedvoumno poudariti," je naglasil predsednik ZSO, **„da so izselitev načrtno pripravile in izvedle tiste nemškonacionalistične sile, ki so od leta 1920 naprej brez nasprotovanja in čestokrat celo ob sodelovanju uradne oblasti vzele v zakup manjšinsko politiko na Koroškem.** Pri tem so govorili o stoletnem mirnem sožitju med narodoma v deželi, toda čim so mogli, so čez noč pozabili vse svoje lepe besede o sožitju in pristopili k ‚Endlösung', kakor je bila načrtovana za naše ljudstvo. In poudariti je treba, da so bili to ljudje, poznani iz obrambnih bojev, iz Kärntner Heimatdiensta in Kärntner Heimatbunda, kakor Maier-Kaibitsch, Karl Fritz, pa tudi znanstveniki, kot na primer Martin Wutte in Georg Graber, katerim se je za te njihove zasluge gauleiter Rainer osebno zahvalil, ko se je odločil za rešitev koroškega vprašanja ‚nach guter nationalsozialistischer Art'. In še je treba poudariti, da so čestokrat sodelovali pri izselitvi tudi neposredni sosedje, skozi desetletja nahujskani in zapeljani od krivih nacionalističnih prerokov."

Toda načrti o dokončni rešitvi koroškega vprašanja so bili zmota, je ugotovil govornik, kajti ljudstvo, obsojeno na smrt, se je zavedlo svoje lastne moči, tako vojaške kot predvsem moralne. Vstani in se brani! – je bil notrnji poziv vsakemu in naš človek se je odzval temu notranjemu klicu, pridružil se je vstaji vsega slovenskega naroda in šel v borbo proti nasilju za svobodo, za bratstvo med narodi, proti nacionalističnemu sovraštvu za mirno sožitje, proti rasni in nacionalistični zablodi za mir v svetu.

In tej človečanski borbi so se pridružili tudi razsodni ljudje in demokratične sile sosednega naroda, kar pride do izraza v Perkonigovi humanistični izpovedi „Ne smem molčati" ter v borbi avstrijskih antifašistov.

„Tem idealom predani in enotni v lastnih vrstah ter solidarnostno povezani z vsemi demokrati sosednega naroda skrbimo, da se časi in zločini, kakor smo jih doživljali pred 40 leti, nikdar več ne bodo povrnili," je poudaril dr. Zwitter. „Da nevarnost še obstaja, vidimo v svetu, zaradi česar se združujejo množice v demonstracijah za mir in razorožitev; vidimo pa tudi pri nas doma, ko opažamo, da so pohlepi po naši zemlji in nacionalistične težnje po apartheid-politiki še vedno žive, ko spet slišimo zahteve po posebnih osrednjih šolah za Slovence, ko ne prenesejo dvojezičnih napisov, ko zakonito ščitijo pravico do asimilacije in zmanjšujejo naše avtohtono ozemlje in ko spet popuščajo nacionalističnim silam in se glede naših pravic zedinijo na najmanjši imenovalec."

Le govoriti in pisati zoper vojno in nevarnost fašizma ne zadostuje, je ugotovil govornik ter opozoril, da so tisti, ki so v letih nacistične strahovlade menili, da je treba popuščati Hitlerju, postali kolaboracionisti, tisti, ki so menili, da bodo s popuščanjem rešili mir, pa so omogočili vojno. **„Zato bodimo budni in ne nasedajmo ponovnim lažnivim miroljubnim zagotovilom današnjih nacionalistov in neofašistov, iz katerih koli vrst že se oglašajo! Bodimo enotni in složni v borbi za naše pravice, za celovito uresničitev člena 7 državne pogodbe, in predani idealom svobode, bratstva in mirnega sožitja med narodi ter se pridružimo svetovnemu gibanju za mir. To naj bo naša sveta zakletev ob štiridesetletnici pregnanstva in upora našega ljudstva!"**

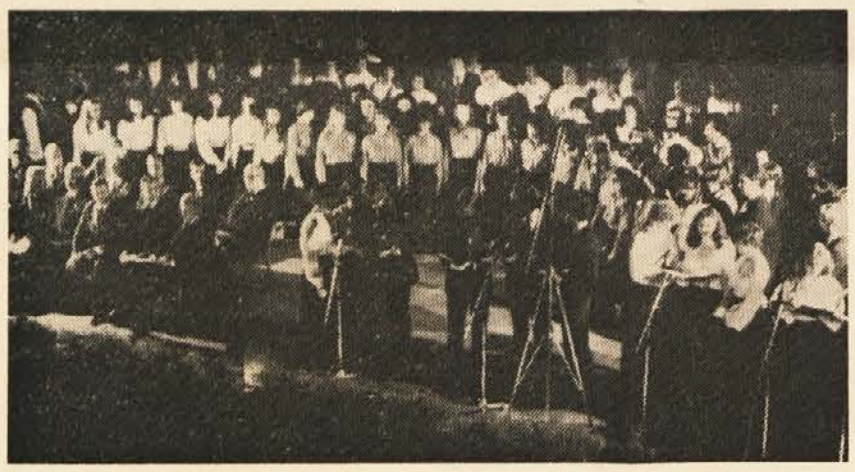

Kirchschläger: Manjšinsko vprašanje je še odprto

Skupni komunike ob državnem obisku: Pravice, zajamčene v členu 7, je treba še naprej uresničevati

Po uradnem in državnem obisku avstrijskega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja v Jugoslaviji, ki ga je predsednik označil kot dobrega in koristnega, je bilo objavljeno tudi skupno poročilo, v katerem je med drugim še enkrat poudarjeno mesto manjšinskega vprašanja v okviru odnosov med sosednjima državama. Pri tem je poudarka vredno, da obe strani govorita o nadaljnjem uresničevanju pravic, ki so zajamčene v členu 7. To se ujema tudi z izjavo Kirchschlägerja, ki je v okviru obiska med drugim dejal, da je manjšinsko vprašanje še odprto in da se ga ne sme podcenjevati. S tem mnenjem pa je avstrijski zvezni predsednik v precejšnjem nasprotju s koroškim deželnim glavarjem, ki je že kar tri dni po tem obisku očividno skušal popravljati izjave zveznega predsednika Kirchschlägerja.

Odlomek iz komunikeja, ki obravnava tudi manjšinsko vprašanje, se glasi:

„Oba predsednika sta s posebno pozornostjo proučila položaj slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. V središču pozornosti so bila aktualna vprašanja, ki so posebnega pomena za izboljšanje položaja in pospeševanja razvoja obeh manjšin. Soglašala sta, da je za ohranitev njune nacionalne identitete in za njun razvoj bistvenega pomena nadaljnje uresničevanje pravic, ki jih določa sedmi člen avstrijske državne pogodbe. Avstrijska stran je tudi ob tej priložnosti potrdila, da je pripravljena izpolniti vse obveznosti iz mednarodnega prava. Zagotovila bo obstoj in uspešen razvoj slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji in zajamčila spoštovanje njunih jezikov in na-

(Dalje na 8. strani)

Kongres ZKS - novo poglavje

socialistične, samoupravne in neuvrščene poti

„Kongres je nedvoumno pokazal, da čvrsto stopamo po poti socialistične graditve, ki jo je Zveza komunistov snovala skupaj s Titom in Kardeljem in ki v samoupravljanju izraža našo samobitnost ter našo pripravljenost spreminjati družbeno prakso k želenim in zastavljenim ciljem." Tako je dejal novi predsednik CK Zveze komunistov Slovenije, ko je minulo soboto zaključeval 9. kongres ZKS, ki je zasedal v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Že v teh kratkih besedah je dobro zajeta vsa širina in globina dela, ki ga je opravil kongres ZKS. Izpovedal je po eni strani, da hoče slovenski narod pod vodstvom ZKS skupaj z drugimi narodi in narodnostmi Jugoslavije nadaljevati pot, ki sta jo začrtala Tito in Kardelj; prav tako jasno pa je tudi nakazal, da se dobro zavedajo, da bo pri zasledovanju zastavljenih ciljev treba premostiti še marsikatero oviro in premagati marsikatero težavo. Pri tem velja naglasiti predvsem tri področja: politiko neuvrščenosti, mednacionalne odnose znotraj lastnih meja in pa razreševanje gospodarskih vprašanj tako navznoter kot navzven. Vsem trem vprašanjem je na kongresu veljala živahna razprava, v kateri so številni delegati prispevali tehtne predloge, pa tudi kritične pripombe.

Tako je kongres odprl široko razpravo o problemih, ki zadevajo predvsem družbenogospodarske in mednacionalne odnose v Jugoslaviji. V tem smislu pomeni novo poglavje v teoriji in praksi jugoslovanske socialistične, samoupravne in neuvrščene revolucionarne poti, kakor sta jo začrtala Tito in Kardelj. In nakazal je tudi naloge in smernice za nadaljnje delo, pri čemer gre za mnogo več kot samo za materialne dobrine — „za bogastvo medčloveških odnosov in za to, da bo naše življenje še bolj svobodno, kulturnejše, humanejše", kakor je poudaril novi predsednik Marinc.

V obravnavanju zunanje politike je bil velik poudarek na dobrososedskih odnosih in v tem okviru je pomembno mesto zavzemalo tudi manjšinsko vprašanje. Tako je razprava v komisiji za mednarodne odnose poudarila, da je za socialistično samoupravno družbo značilna odprtost, ki daje možnosti za razvejano sodelovanje s sosednjimi državami. Prav ta odprtost pa je tista, ki narodnosti oz. manjšine postavlja v nov položaj, ko jih vnovič funkcionalno vključuje v vse širši splet sodelovanja preko meje, v katerem dobivajo vlogo aktivnih udeležencev. Obenem pa je bilo opozorjeno tudi na težave in pomanjkljivosti pri zagotavljanju formalnih oblik manjšinske zaščite, kar velja zlasti za Avstrijo in Italijo. V tem smislu je na primer Danilo Türk nedvoumno poudaril, **da je vprašanje narodnostnih manjšin bistveni sestavni del sosedskega sodelovanja, „saj nespoštovanje njihovih narodnostnih pravic zavira vsestranski razvoj sodelovanja in bremeni dvostranske odnose, medtem ko demokratični konstruktivni pristop in dejansko reševanje vprašanj spodbuja dvostransko sodelovanje".**

Pa tudi v kongresni resoluciji so tozadevno začrtane jasne naloge: **„V stikih s sosednjimi državami se bomo zavzemali za to, da se izboljša položaj in uresničijo pravice slovenskih narodnostnih skupnosti, kakor jih opredeljujejo meddržavni sporazumi, avstrijska državna pogodba, osimski sporazumi, helsinška listina in drugi, v OZN sprejeti mednarodni sporazumi o pravicah človeka in manjšin."** Nadalje resolucija ugotavlja, da so možnosti za neovirano sodelovanje z matičnim narodom nujni pogoj za vsestranski narodnostni razvoj manjšin. Zato se bodo zavzemali za ustvarjanje možnosti za rast neposrednega dolgoročnega sodelovanja s slovenskimi narodnostnimi skupnostmi v sosednjih državah, k čemur jih zavezujejo ustava, ustanovna listina OZN in mednarodni sporazumi. **„Spodbujali bomo tako vsestransko sodelovanje, ki krepi položaj narodnostne skupnosti kot subjekta in ki prispeva k njenemu polnemu razvoju. Borili se bomo proti vsem poskusom pokroviteljstva in monopoliziranja tega sodelovanja, ki se mora razvijati ob spoštovanju pravic manjšin do razvijanja specifičnih etničnih in kulturnih značilnosti in kulturnega razvoja. Prizadevali si bomo za razvoj takšnih oblik gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami in za takšno delovanje gospodarskih delavnikov v SRS in SFRJ, ki bodo krepili ekonomsko podlago slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu."**

PREDSEDNIK NSKS DR. MATEVŽ GRILC:

Tudi današnja uradna politika

ima za cilj asimilacijo in germanizacijo

Tudi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc je v svojem govoru spomnil na grozotno uresničevanje Hitlerjevega povelja „Macht mir das Land deutsch!", ko so nas preganjali samo zato, ker smo bili Slovenci, ker smo ljubili svoj jezik, svojo domovino. Toda slovenski narod ni klonil pred nečloveškim nasiljem: v tej najtemnejši noči naše zgodovine je upal na jutranjo zoro, je neomajno veroval v zmago pravice. In tudi naši izseljenci se v taboriščih niso pripravljali na smrt, pripravljali so se na novo življenje.

„Pregnanstvo leta 1942 je bilo brez dvoma grozen višek protislovenske dejavnosti, vendar je cilj mnogo starejši in ni malo takih, ki ga zasledujejo še danes," je naglasil predsednik NSKS. Opozoril je, da so se protislovenske sile vedno povezovale z vladajočimi v deželi, kar tudi danes najočitneje kažeta tristrankarski sporazum in zakon o narodnih skupinah — oba še zlasti v medsebojni povezavi važen element asimilacijske politike, ker jamčita, da se politika napram slovenski narodni skupnosti izvaja v smislu nemškonacionalnih zahtev. „Če se hočemo uspešno boriti proti tej germanizaciji, moramo najprej razkrinkati to politiko vladajočih strank, moramo ugotoviti, da je njen cilj slej ko prej likvidacija slovenske narodne skupnost na Koroškem."

Metode so danes seveda drugačne, je menil govornik, toda cilj je ostal isti. Kako naj durgače razumemo ukinitev obveznega dvojezičnega šolstva leta 1958, preštevanje manjšine leta 1976 in sedmojulijsko zakonodajo; kako naj drugače razumemo gonjo proti dvojezičnim napisom v šoli v Žitari vasi, odpoved velikovške občinske dvorane za koncert otroških pesmi, gonjo proti slovenski liturgiji v cerkvah ali dejstvo, da deželni šolski svet ne sprejema več slovenskih pismenih vlog?

„Proti taki raznarodovalni politiki se moramo tudi danes boriti z vsemi sredstvi, ki nam jamčijo, da bomo uspešno kljubovali germanizaciji," je naglasil dr. Grilc. „Raznarodovalna politika ima veliko obrazov, prav tako morajo biti naša prizadevanja za dosego enakopravnosti vsestranska. Če se spomnimo, v kako težkih razmerah so izseljenci ohranjevali slovensko besedo in niso izgubili upanja v bodočnost naroda, potem nas mora biti danes včasih sram, če obupavamo že ob najmanjših težavah. Takrat je mnogo koroških Slovencev šlo v gozdove, kjer so se pridružili partizanom, da bi doprinesli svoj delež k porazu Hitlerjeve vojske. Pregnanstvo je rodilo upor, ki je bil končno tudi uspešen. Vojaški upor je bil takrat ustrezen in zelo pogumen odgovor likvidacijskim načrtom tretjega rajha. Veliko koroških Slovencev je pustilo življenje v boju, mnogo se jih ni več vrnilo iz taborišč — vendar slovenski narod ni bil uničen, ampak je preživel tudi ta najhujši napad."

S svojim trpljenjem in svojim bojem smo koroški Slovenci bistveno doprinesli k zmagi nad fašizmom, je dejal govornik, vendar pa Avstrija tega junaškega boja ni poplačala, marveč se moramo še danes boriti za pravice, ki so nam zagotovljene v členu 7 državne pogodbe. Izrazil je zadovoljstvo, da je bilo ob nedavnem obisku zveznega predsednika Kirchschlägerja v Jugoslaviji tudi z avstrijske strani priznano, da Avstrija svojih obveznosti še ni v celoti izpolnila in da se je ponovno obvezala uresničiti pravice v smislu člena 7. Zato od bližnjih pogovorov na zvezni in deželni ravni pričakujemo konkreten napredek — korake naprej, ker je dosedanja politika tako imenovanh malih korakov koroškim Slovencem v drugi republiki prinesla samo veliko nazadovanje.

„Naš izseljenci in aktivni borci naj so nam učitelji, zgled vztrajnosti in neomajne volje do življenja," je ob koncu poudaril dr. Grilc. „Zato izpovedujemo na današnji spominski prireditvi, da se bomo z našim delom za dosego narodne enakopravnosti oddolžili njihovemu trpljenju."

OB SPOMINSKI SLOVESNOSTI ZSI:

Naš nagelj cveti za lepšo bodočnost

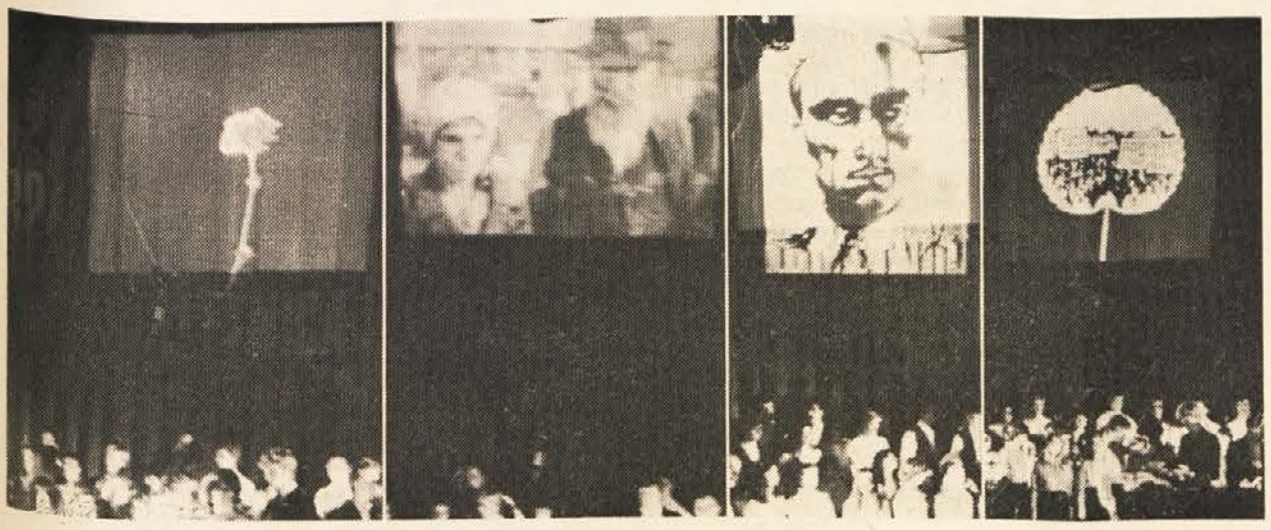

Ko smo se minulo nedeljo zbirali v avli doma glasbe v Celovcu, smo se najprej ustavili ob razstavi slik in dokumentov o pregnanstvu in uporu koroških Slovencev, ki jo je pripravil Slovenski znanstveni inštitut, je to bil pogled v čas, ko smo koroški Slovenci doživljali najtežje trenutke naše zgodovine. Na obrazih obiskovalcev je bil viden izraz bolečine, pa tudi ponosa, kajti naš človek ni izgubil vere v pravico niti

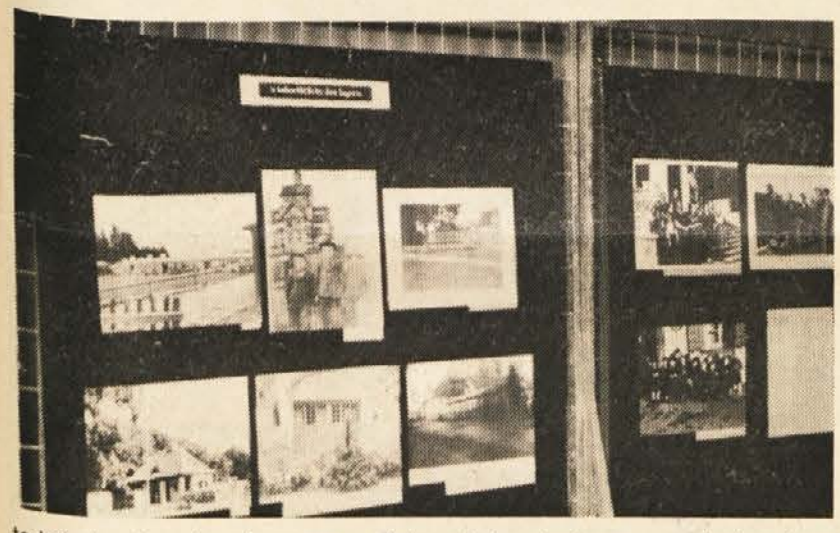

tedaj, ko je okupator napovedal popolno iztrebitev slovenskega življa na Koroškem. Številni bivši pregnanci, ki so prišli, so v teh dokumentih spet podoživeli čas, ko so pred štiridesetimi leti morali zapustiti svoj dom in v tujini prebiti dolga leta trpljenje in ponižanje.

Prikazu tega časa naše težke preizkušnje je bila posvečena tudi spominska slovesnost v veliki dvorani doma glasbe, kjer so sodelujoči pevski zbori in recitatorji v impresivni obliki prikazali edinstven kulturni spored. Edinstven zaradi tega, ker to ni bil običajni pevski koncert, marveč je to bil povsem nov pristop k izvajanju take slovesnosti. Že samo vstopanje v dvorano je bilo drugačno, kajti dvorana je bila zatemnjena, kar je obiskovalcu dalo vedeti, da bo šlo za gledališko avdio-vizualno odvijanje sporeda. In tako je tudi bilo: sprva je v levem zgornjem kotu prizorišča zažarel rdeč nagelj, ki je simboliziral našo bitnost, potem globoko upognjen k tlom, kar je ponazarjalo naše trpljenje in naposled naš upor in s tem spet ponovno rast. Vse to pa je bilo podloženo z dokumenti, filmom in učinkovito akustično kuliso. Vsa zasnova prireditve je nastala na podlagi odlične ideje režiserja Branka Gombača, ki jo je na osnovi scenarija prof. dr. Bruna Hartmana mojstrsko realiziral. Dr. Hartman je scenarij napisal s tankočutnim pristopom in dobrim poznavanjem naše zgodovine in sedanje koroške stvarnosti ustvaril umetniško mojstrovino, ki je pri številnem občinstvu našla tudi ustrezno priznanje in navdušenje. Seveda pa sta k uresničitvi nedeljskega sporeda svoje doprinesla tudi scenarist Janez Rotmar in tehnik Branko Rončel, ki sta skrbela za eno in drugo. Tu jasno nismo pozabili na vse sodelujoče pevske zbore, recitatorje in govornike povezovalnega besedila, kajti brez slednjih prireditve ne bi moglo biti. Naj najprej omenimo bivši Dachauski pevsk zbor, ki ga je vodil Valentin Hartman. To je bil pretresljiv glas živih prič, ki so preživeli pekel zloglasnega dachauskega kaceta; njihova pesem je marsikomu v dvorani izvabila solze v oči hkrati pa tudi pogum in spodbudo, da se za narod kateremu pripadajo splača doprinašati težke žrtve. To se je posebno odražalo v ostalih sodelujočih mešanih pevskih zborih Slovenskih prosvetnih društev „Zarja" iz Železne Kaple, ki ga vodi Joško Wrulich, SPD „Rož" iz Šentjakoba v Rožu, ki ga vodi Lajko Milisavljevič in Koroškega partizanskega pevskega zbora v Celovcu, ki ga vodi prof. Branko Čepin in nenazadnje združenega skupnega zbora, ki je pel pod vodstvom Valentina Hartmana, saj jih sestavljajo mlade pevke in pevci, ki z ljubeznijo gojijo slovensko narodno in uporno pesem. Prav tako tehten je bil prispevek Marice Hribernik in Mihe Vrbinca, ki sta interpretirala povezovalno besedilo, kakor recitatorji Sonja Ban, Andrej Grm, Magda Kunčič, Cvetka Lipuš, Štefan Merkač, Maja Millonig, Tomi Ogris, Tonči Schlapper, Boris Sturm in Magdalena Wieser, ki so vneto recitirali prireditvi primerna besedila slovenskih pesnikov kot je France Prešeren, Fran Eller, Karel Destovnik-Kajuh, Valentin Polanšek in drugi.

Program nedeljske spominske svečanosti je bil posrečena umetniška celota, čeprav je vseboval mnogo raznih elementov, je v letem spet in spet prišla do izraza odločitev našega človeka za življenje in vera v lepši, pravičnejši svet. Režiserju Branku Gombaču je uspelo v razmeroma kratkem času prikazati v besedi, sliki in pesmi vse to kar je sprva simboliziral nagelj, ki noče in noče umreti. Posebno učinkoviti so bili zvočni efekti in recitacije iz ozadja dvorane. Gledalec je zdaj slišal pesem radosti, nastale iz ljubezni do domače zemlje, potem kruto in brezobzirno korakanje osvajalskih škornjev hitlerjevskih osvajalcev, ki so v poslušalcih zbudili strah in grozo. Potem je spet zadonela otožna pesem, ki je izražala hrepenenje po domovini in svobodi. Navmes pa vedno spet naš nagelj — naš narod, naš človek, ki je vstajal in se boril zoper sovražnika. Vedno

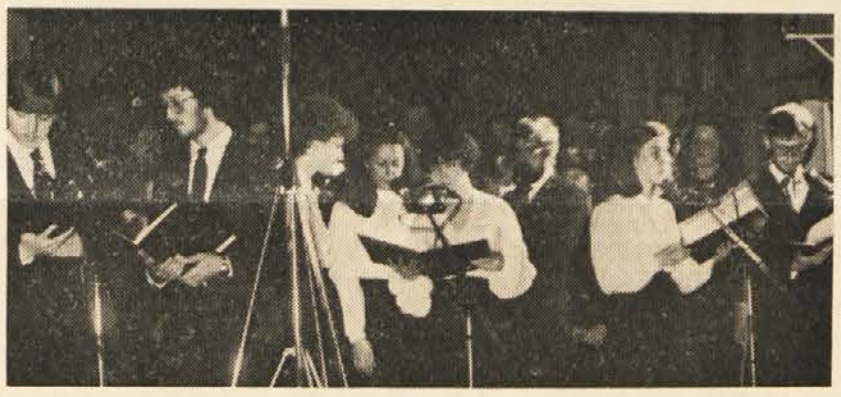

spet smo slišali odločno besedo, ki je prišla iz ust mladih grl, besedo o boju in besedo o humanosti, ki jo je povedal naš veliki Prešeren, že tedaj sanjajoč o lepšem svetu, ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak . . . Navmes pa naši rojaki, pregnanci in partizani ter žrtve, umorjene samo zaradi svoje zvestobe do svojega naroda in ljubezni do rodne zemlje. Vedno spet smo videvali simbole naše borbe, postaje mučeniške poti naših pregnancev, junake naše borbe in naposled spet Prešernovo Zdravljico, zapeto iz grl vseh nastopajočih, spet našo iskreno izpoved in željo po svobodi in mirnemu sožitju obeh narodov v deželi, vseh narodov sveta!

Ko smo odhajali iz dvorane, je spet svež in vzravnan nagelj svetil v temno dvorano od koder smo šli s soncem v srcih in vsi enakih misli, polnih odločnosti, da naš boj ni bil zaman in da tudi po štiridesetih letih pregnanstva in upora ne bomo in ne smemo pozabiti tistih temnih časov, kajti žrtve, ki smo jih doprinesli za svobodo so predragocene in da tudi kulturne dediščine svojega naroda ne bomo zavrgli, nasprotno s še večjo ljubeznijo jo bomo gojili in prenašali na poznejše rodove.

Zahvala

Po nedeljski spominski slovesnosti, ki je bila mogočna in dostojna počastitev spomina na usodne dogodke pred štiridesetimi leti, čutimo potrebo in dolžnost, da se iskreno zahvalimo vsem, ki so kakor koli prispeval k uspešnemu poteku prireditve.

Zahvaljujemo se režiserju Branku Gombaču, avtorju scenarija dr. Brunu Hartmanu, scenografu Janezu Rotmarju in tehniku Branku Rončelu ter vsem njihovim pomočnikom, ki so poskrbeli za umetniško in tehnično visoko raven dokumentarno-kulturnega sporeda, katerega vsebina in izpoved sta bili nadvse doživeti in prepričljivi. Iskrena zahvala velja izvrstni recitatorski skupini, v kateri so nastopili Marica Hribernik in Miha Vrbinc s povezovalnim besedilom ter Sonja Ban, Andrej Grm, Magda Kunčič, Cvetka Lipuš, Štefan Merkač, Maja Millonig, Tomi Ogris, Tonči Schlapper, Boris Sturm in Magdalena Wieser. Prav tako vse priznanje za kvalitetno izvajanje pevskih točk nekdanjemu Dachauskemu zboru, Koroškemu partizanskemu pevskemu zboru, mešanemu zboru „Rož" v Šentjakobu v Rožu in mešanemu zboru SPD „Zarja" v Železni Kapli ter njihovim zborovodjem Valentinu Hartmanu, prof. Branku Čepinu, Lajku Milisavljeviču in Jošku Wrulichu. In ne nazadnje beseda zahvale še vsem, ki so imeli na skrbi pripravo dokumentacijske publikacije „Pregnanstvo in upor" ter razstavo slik in dokumentov o pregnanstvu in uporu koroških Slovencev.

Naj bo zahvala izrečena tudi še vsem številnim obiskovalcem spominske slovesnosti, v zavesti, da smo s to prireditvijo skupno in prepričljivo manifestirali zvestobo vsebini in pomenu dogodkov, ki so pred štiridesetimi leti usodno posegli v življenje našega naroda.

Pripravljalni odbor

Tudi slovenski pesniki bodo sodelovali pri „Koroški pomladi"

„Koroška pomlad — kärntner frühling" velja za alternativno literarno prireditev napram razkošni „Woche der Begegnung", ko podelijo vsakoletno Bachmannovo literarno nagrado. Kot znano, za to nagrado pridejo v poštev le pisatelji nemškega jezikovnega prostora, čeprav na Koroškem živijo in ustvarjajo tudi pisatelji slovenske narodnosti. Celovškemu „tednu srečanja" nasprotujejo tudi pisatelji nemške narodnosti, zlasti mlajši, ker so mnenja, da bi sredstva, potrošena v ta namen lahko uporabili bolj smotrno, razen tega se udeleženci s tem solidarizirajo s slovensko pisočimi kolegi.

Ta solidarnost bo prišla do izraza posebno v letošnji „koroški pomladi", saj bodo na tej prireditvi, ki se bo odvijala v času od 26. aprila do 2. maja v Celovcu, sodelovali tudi koroški slovenski pesniki. Na to prireditev, ki tokrat nosi podnaslov „V vasi poetov v mestni hiši v Celovcu" bodo sodelovali pisatelji vseh predelov Avstrije, bo občinstvo imelo priložnost spoznati najnovejše literarne stvaritve posameznih avtorjev ter z njihovim življenjem. S strani Slovencev bodo sodelovali Gustav Januš, Milka Hartman, Valentin Polanšek, Jožica Čertov in Maja Haderlap. Pesmi bodo avtorji brali sami v obeh deželnih jezikih ali pa jih bodo interpretirali učeni igralci, poleg tega bo o vsakem pesniku primerna predstavitev ter pogovor z njim.

Slovenski pesniki bodo nastopili vsak dan zvečer v mestni hiši, medtem ko se bodo druge prireditve pričenjale v zgodnjih popoldanskih in poznih večernih urah. Torej sodelovanje naših pesnikov v celotnem okviru tvori del obsežnega kulturnega programa, ki bo obsegal predstavitve literarnih del, kot so pesmi, igre, pesmarstvo, delo in priprave o filmih in drugo. Gre torej za teden živahnega literarnega življenja v Celovcu, ki bo gotovo privabil številne ljubitelje pisane besede. Posebno priporočamo slovenskim rojakom, da prisluhnejo nastopu naših pesnikov in jih tako opogumijo za nadaljnje ustvarjanje.

Zato ob tej priložnosti posebej navajamo čas nastopov naših besednih ustvarjalcev: GUSTAV JANUŠ bo bral v ponedeljek 26. aprila ob 19. uri, MILKA HARTMANN v sredo 28. aprila ob 20. uri, VALENTIN POLANŠEK v četrtek 29. 4. ob 20. uri, JOŽICA ČERTOV v soboto 1. 5. ob 20. uri in MAJA HADERLAP v nedeljo 2. 5. ob 20. uri. Tu je treba še opozoriti na nastop Lutkovne skupine „Lutke mladje", ki bo v mestni hiši v petek 30. aprila uprizorila igro „Lutke strička Jurja" in na nastop KRISTJANA MOČILNIKA, ki bo v ponedeljek sodeloval kot diskutant v forumu mladih avtorjev ob 14. uri.

V okviru „Koroške pomladi" bo avstrijski radio s svojimi programi posnel oz. prenašal vrsto oddaj s sodelujočimi pesniki in pisatelji, kar je brez dvoma v podporo zlasti mladim ustvarjalcem. Razveseljivo je tudi, da bo prireditev deležna podpore tudi s strani kulturnega oddelka koroške deželne vlade, kulturnega urada mesta Celovec ter Slovenske prosvetne zveze, Krščanske kulturne zveze, Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Radia Celovec, prosvetnega ministrstva za pouk in umetnost in IBM Austria.

Kot prireditelj nastopa društvo „Literaturcafe Klagenfurt — Literarna kavarna Celovec", glavni organizator pa je pisatelj Del Vedernjak.

„Nikdar več Hirošime - nobene Evrošime“

Mir na svetu je čedalje bolj ogrožen. Uničevalna sila današnjega orožja je tolikšna, da moramo preprečiti vojno, če hočemo, da bo človeštvo preživelo. V zadnjem času se predvsem Evropejci vedno bolj zavedajo, da bi nuklearna vojna pomenila konec Evrope.

Očitno se ta zavest tudi na Koroškem vse bolj utrjuje. To dokazuje predvsem prireditev „Nikdar več Hirošime – nobene Evrošime“, ki je bila popoln uspeh za priredi-

telje. V jedilnici Mohorjevega dekliškega doma se je v četrtek 15. aprila zvečer zbralo nad petsto ljudi iz Celovca in okolice. Na žalost so morali mnogi zopet oditi, ker je bila dvorana prenapolnjena. Udeležence so v imenu nemških in slovenskih prirediteljev (evangelične in katolične izobraževalne ustanove, sindikalci, KKZ, KDZ, ZSM, Kladivo, KSV, Versöhnungsbund, Zveza demokratičnih žena, Avstrijska visokošolska zveza idr.) pozdravili Josef Mandl, Igor Schellander in Maria Kranzl. Poudarili so, da vsak posameznik lahko kaj prispeva k ohranitvi miru na svetu. Zato so pozvali tudi vse navzoče, naj se udeležijo mirovnega pohoda v Celovcu 23. aprila in demonstracije za mir na Dunaju 15. maja.

Nato sta poročala dr. Šuntaro Hida in gospa Nakako Kubo o svojih grozotnih izkustvih v zvezi z eksplozijo atomske bombe nad Hirošimo. Dr. Šuntaro Hida je na zelo pretresljiv način opisal svoje delo kot zdravnik v pomožnih lacaretih v okolici Hirošime. Nato so prikazali dokumentacijski film iz vojaških arhivov ameriške in japonske vojske. Posnetki atomske eksplozije, razdejanja in trpljenja preživelih ranjenih prebivalcev Hirošime so bili pretresljivi. Prizadetost gledalcev je prišla do izraza tudi v dolgotrajni diskusiji, ki jo je dr. Šuntaro Hida zaključil s pozivom, da se naj vsi prizadevamo za ohranitev miru, ker se tako grozotne reči ne smejo več zgoditi.

Drugi del prireditve so oblikovali s svojimi prispevki k tematiki miru umetniki Erhard Zach, Gerhard Pilgram in Joschi Hanak. Z duhovitimi prispevki so na zabavljiv način prikazali blaznost oboroževalne ideologije. Kdaj bo končno napočil čas, ko bodo to spoznali tudi v uredništvih avstrijskih meščanskih časopisov . . .

AKCIJA SLOVENSKIH ŠTUDENTOV:

Informacija o „žitrajskem primeru“ sredi Celovca

Slovenski študentje, ki študirajo na Dunaju in so organizirani v Klubu slovenskih študentov na Dunaju, so v velikonočnih počitnicah nadaljevali svojo informacijsko akcijo, ki so jo začeli v glavnem mestu Avstrije. Z letaki so se sredi zadnjega tedna obrnili na Starem trgu na Celovčane in jih pozivali naj podprejo dvojezičnost v žitrajski ljudski šoli in nasploh.

Po informaciji, da skuša občinski svet odstraniti v šoli dvojezične napise, ki jih je pustil napraviti direktor Kukovica, pišejo študentje v letaku: „Prepričani smo, da je zadržanje mandatarjev ÖVP in SPÖ (mandatarji slovenske Enotne liste so se neuspešno upirali takemu ravnanju) produkt nemškonacionalnega duha. Posebno nas začudi dejstvo, da je frakcija SP kljub absolutni večini klonila „diktatu“ dveh proti manjšini usmerjenih mandatarjev ÖVP. Takšna politika je možna samo v šovinistično zastrupljenem ozračju.“

Študentje so na Starem trgu doživeli različne reakcije, od psovanja pa do razumevanja. Kljub slabemu vremenu so ljudje pregledovali knjižno polico z literaturo o manjšini in manjšinsko literaturo. Okoli 50 ljudi pa se je popolnoma strinjalo z akcijo in na licu mesta s podpisom zahtevalo preklic sklepa občinskega sveta ter popolno izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Študentje s takšnimi akcijami izpričujejo, da so aktivni del slovenskega narodno-političnega življenja na Koroškem in da so zanesljiv glasnik zahtev slovenske narodnostne skupnosti v avstrijski javnosti.

SPD „Trta“ iz Žitare vasi gostovalo v Kranju in na Prevaljah

Po bogatem obračunu, katerega so dali na občnem zboru svojega društva, so Trtaši aktivni tudi še nadalje.

Zadnji petek je moški zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi na povabilo Slovenske prosvetne zveze sodeloval na srečanju gorenjskih pevskih zborov v Kranju. Tam je zastopal obe kulturni organizaciji koroških Slovencev. Zveza kulturnih organizacij Kranj-Glasbeni center prireja že več let srečanje gorenjskih pevskih zborov, ki je razdeljeno na dva večera. Letos je bilo tako srečanje 9. aprila na Jesenicah in 16. aprila v Kranju. Na te koncerte vabijo vedno tudi enega od zborov SPZ in KKZ. Na koncertu v Delavskem domu je sodelovalo 8 pevskih zborov iz Kranja, Domžal, Podnarta, Tržiča, Kamnika, Škofje Loke in Jesenic. Vsak zbor je za sodelovanje prejel priznanje oz. spominsko listino. Moški zbor SPD „Trta“ pod vodstvom Jozeja Starca je s svojim izvajanjem zelo navdušil publiko in pevce drugih zborov.

Folklorna skupina SPD „Trta“ pod vodstvom Slavke Kukovice pa se je istega dne napotila na srečanje folklornih skupin v Ravne. Nastop jim je posredovala SPZ. S plesi s Koroške in Gorenjske so nastopili na koncu sporeda. V okviru sporeda so sodelovale tudi folklorna skupina Prežihov Voranc iz Raven, folklorna skupina Bratstvo, ki deluje v Ravnah in v kateri nastopajo delavci iz drugih republik Jugoslavije, novoustanovljena folklorna skupina iz Šentanela, folklorna skupina Gozdar iz Črne ter tamburaški zbor prevaljškega društva in Šentanelski pavri.

„Oder 73“ gostoval v Sloveniji

Igralska skupina „Oder 73“ Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ iz Pliberka je s svojo naštudirano igro Alda Nikolaja „Stara garda“ v režiji Anite Hudl gostovala po raznih krajih Slovenije in tudi slovenske Koroške.

27. marca 1982 je bila skupina s svojim delom gost SPD „Obir“ na Obirskem, kjer so si predstavo med drugim ogledali tudi konzul SFRJ tov. Alfonz Naberžnik s soprogo in predsednik SPZ tov. Valentin Polanšek. Naslednji dan, 28. marca pa je skupina gostovala v Šmarjeti v Rožu in v Sele-Kotu. Vse te tri predstave so bile dobro obiskane in tudi zelo dobro sprejete pri občinstvu.

8. aprila 1982 pa je skupina gostovala v Ptuju, kjer je na povabilo Delavsko prosvetnega društva „Svoboda“ iz Ptuja dala dve predstavi in to popoldansko in večerno.

13. oziroma 15. aprila 1982 pa se je predstavila občinstvu v Kotljah in Mežici.

Igralci „Odra 73“ so bili z delom „Stara garda“ povsod navdušeno sprejeti ne samo zaradi dobre vsebine igre temveč tudi zaradi res kvalitetnega igranja. Valter Juvan in Jožko Hudl sta bila pri vseh predstavah v svojih vlogah tako prepričljiva, da sta si takoj pridobila simpatije gledalcev.

S svojim delom pa se bo skupina predstavila še 25. aprila v Libeličah in Črnečah, 14. maja pa v Radljah ob Dravi.

Franc Kuežnik

Mitja Ribičič

v klubu na Dunaju

V sredo zvečer je bil na obisku v Klubu slovenskih študentov na Dunaju predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič, spremljali so ga med drugim predstavnik komiteja za mednacionalne odnose Jože Hartman in predstavniki ambasade SFRJ na Dunaju, med njimi prvi svetnik ambasade Milan Ribica.

Mitja Ribičič je dunajske študente seznanil z aktualnimi vprašanji Jugoslavije in Slovenije, govoril jim je o gospodarskem položaju, o razvoju samoupravljanja, o razvoju na Kosovu, o rezultatih 9. Kongresa ZKS, o mednarodnih odnosih ter o aktualnem stanju politike neuvrščenosti. Važno mesto je v razgovorih zavzelo tudi vprašanje dvojezičnosti in manjšinske politike v Sloveniji nasploh. Dunajski študentje so v diskusiji razlagali predvsem svoje gledanje na manjšinsko vprašanje v okviru bilateralnih odnosov, poudarjali so pomembno vlogo manjšine kot subjekt, ostro pa so kritizirali koroško in avstrijsko politiko asimilacije ter posebej nastop deželnega glavarja Wagnerja na nedeljski spominski slovesnosti ob 40-letnici pregnanstva in upora. V plodnem in razgibanem razgovoru je Mitja Ribičič med drugim ponovno poudaril samostojno vlogo manjšine, ki se mora čimbolj povezovati z avstrijskimi demokratičnimi silami.

Izlet

V KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE MAUTHAUSEN

Zveza koroških partizanov priredi ob obletnici dneva zmage nad fašizmom, 9. maja 1982 enodnevni izlet v nekdanje nacistično koncentracijsko taborišče Mauthausen. Na ogled tega kraja groze vabimo še prav posebno mladino, da se seznani, kako so tam trpeli in umirali tudi naši ljudje. Ob tej priložnosti se bomo poklonili spominu tisočerih žrtev.

Cena vožnje znaša 200 šilingov.

Prijave sprejemamo do 25. aprila 1982 na naslov: Zveza koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10; telefon (0 42 22) 32 5 50. Podrobnosti bomo še pravočasno objavili.

Odbor

Zveza koroških partizanov vabi za 20. maj na

petdnevno potovanje skozi pet dežel

Avstrijo, Italijo, Liechtenstein, Švico in Nemčijo

Cena potovanja 2400 šil. je na bazi polpenziona (prenočišče v dvoposteljnih sobah, zajtrk in večerja). Potujemo z udobnim Sienčnikovim avtobusom.

Zadnji termin prijave je 3. maj. Podrobni spored potovanja dobi vsak pravočasno v začetku maja. Pismene prijave na Zvezo koroških partizanov: 9020 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10 ali po telefonu na celovški številki: 72 4 35 (dopoldne) ali 72 17 74 (popoldne).

Slovensko prosvetno društvo „Herman Velik“ v Selah na Kotu prireja v soboto 24. 4. 1982, ob 19.30 uri v šoli na Kotu

SPOMINSKO SVEČANOST

ob 40. obletnici pregnanstva selskih družin. Sodelujejo gostje iz Škofje Loke.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

70-LETNICO SVOJEGA OBSTOJA

v soboto 24. aprila 1982 ob 20.00 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Sodelujejo tudi sosednja društva.

Odbor

TRIBUNA BRALCEV

Vtisi o spominski slovesnosti

Mislim, da lahko govorim v imenu skoraj vseh udeležencev nedeljske spominske slovesnosti ob štiridesetletnici pregnanstva in upora v Celovcu. Kot osebno prizadeti sem bil močno ganjen od vsega, kar je nudil program. Solza v marsikaterem očesu mi je potrdila, kako bolestno je tudi še danes zakoreninjen spomin na nekdanje grozote v naših ljudeh. Tembolj pa je bila opaziti osuplost na obrazih nekdanjih sotrpinov, ko je g. deželni glavar pričel govoriti o trenutnem položaju na Koroškem. Kako dobro da nam gre, da imamo delo, da imamo (tudi mi Slovenci) udobna stanovanja, svoje lastne hiše, posestva, celo obrate. Kako zgledna da je zaščita manjšine, kako idealen je tristrankarski sporazum, kako vzoren, da je „Volksgruppengesetz“; da, vse skoraj edinstveno na svetu. Nisem se čudil žvižgom, ne protestnim medklicem – tudi sam bi se jim bil pridružil, če mi dostojanstvo, svečanost trenutka ne bi tega branila. Čakal pa sem jaz in z menoj je čakala cela dvorana na eno samo toplo besedo, besedo priznanja našemu trpljenju, na dobrohotno besedo človeka – deželnega glavarja vseh Koroščev – toda zaman. Dosti je govoril, jasno tudi povedal, da ima pretežno večino v deželi zaseboj, da se popolnoma strinja z g. zveznim predsednikom dr. Kirchschlägerjem v zvezi s pomočjo in zaščito slovenske manjšine na Koroškem. Dolgo sem premišljeval njegove besede – nisem in ne razumem jih. Verjetno sem prenaiven za visoko politiko, morda pa tudi kot človek preveč zahtevam. Pred seboj imam sliko, kako se avstrijski zvezni predsednik s soprogo pokloni selskim žrtvam – solze me oblijejo – v duhu se spomnim „obeska“ iz pregnanstva.

Ne, nismo le številke, smo ljudje!

Eden izmed udeležencev

D A N E S !

Zveza slovenske mladine in Koroška čajaška zveza pozivata na POHOD ZA MIR v Celovcu 23. aprila 1982 in na DEMONSTRACIJO ZA MIR IN RAZOROŽITEV na Dunaju 15. maja 1982. Skupen odhod in prevoz, prijave v KDZ-klubu in pri ZSM (0 42 22) 32 5 50!

Tudi SPD „Jepa- Baško jezero" je priredilo spominsko prireditev ob 40-letnici pregnanstva in upora

Ob številni udeležbi se je SPD „Jepa-Baško jezero" dne 17. aprila pri Pušniku v Ločah spomnilo dogodkov pred štiridesetimi leti, ki so bili prepolni gorja za nas Koroške Slovence, bili pa tudi prelomnica v narodnem življenju.

Uvodoma je tamburaški ansambel zaigral pesem „Lipa", ki so jo nato peli skoro vsi navzoči, saj je to pesem, ki je nas Slovence prav v usodnih trenutkih spremljala ter nam vlivala poguma in budila vero v lepše dni. S temi besedami je tudi predsednik društva pričel svoj pozdravni nagovor, v kratkem orisal namere zločinskega nacifašizma in njegovih pomagačev – kako uničiti celotni slovenski življelj na Koroškem ter le-to spremeniti za vse večne čase v močno trdnjavo velenemštva. Sam izseljenec, je pozval nekdanje sotrpine, da se ne izneverijo nekdanjemu izseljeniškemu duhu, da ga posredujejo svojim potomcem in vsej naši mladini. Spomnil je na dejstvo, kako se je slabotni David – naš človek – uprl tisočkrat močnejšemu Goliatu – krvavemu nacifašizmu – kako je ta boj na življenje in smrt vzplamtel v širok upor, ki ga sovražnik tudi z vso krutostjo ni mogel več zatreti.

„Nočemo gojiti maščevalnega duha, marveč ljubezen do materinega jezika, do naroda, ki je moral iti trnjevo pot trpljenja, ponižanja in zatiranja, ki je bil obsojen na smrt" – „skrbimo torej, da se kaj takega ne ponovi več nikoli!" – te besede je naslovil na mladino.

Dr. Janko Malle je podal zgodovinski pregled takozvanega koroškega vprašanja, opozoril na starodavno željo nemških nacionalistov – čimbolj omejiti slovenski življenjski prostor in s posebnim poudarkom osvetlil dogodke po „anschlußu", ko je opolnomočeni krvnik Maier-Kaibitsch pričel z dokončno rešitvijo koroškega vprašanja. Svoja izvajanja je ilustriral z dokumentarnimi slikami izseljeništva in upornega gibanja. Solznih oči so nekdanji izseljenci spremljali slike, saj so spoznavali na njih znane obraze svojih najdražjih, obraze sosedov, tovarišev sotrpinov, ki delno že počivajo v domači zemlji ali nekje v tujini.

Z enominutnim molkom smo se spomnili in počastili umrle izseljence, padle borce za svobodo in vseh žrtev nacifašizma.

V okviru kulturnega sporeda so nastopili z recitacijami: Rezika in Marjan Galob ter Irena Černut. Poleg tamburašev pod vodstvom Erike Wrolich je zaigral Ferdinand Schleicher nekaj komadov na harmoniki, medtem ko se je Aleksander Černut na orglah predstavil s pesmijo „Domovina". Spominska slovesnost je izzvenela s skupno zapeto izpovedjo: „. . . slovenski smo fantje pri Dravci doma . . ." Zvenelo je kot prisega in oporoka obenem.

Glasbena šola na Koroškem vabi na JAVNI NASTOP ki bo v sredo 28. aprila 1982 ob 19.30 uri v Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu. Nastopajo učenci glasbenih šol na Koroškem.

Slovenska prosvetna zveza in Kunstverein für Kärnten vabita na otvoritev razstave

FOTOGRAFIK

Petra Kocjančiča

v četrtek 6. maja 1982, ob 19. uri v domu umetnikov (Künstlerhaus) v Celovcu.

Razstava bo odprta od 6. do 22. maja 1982, od ponedeljka do petka od 11. do 13. in od 16. do 19. ure.

Graški jugovzhodni sejem – pomembna gospodarska prireditev

V dneh od 30. aprila do 9. maja 1982 bo v glavnem mestu Štajerske potekal spomladanski Graški jugovzhodni sejem. To je ena največjih avstrijskih sejemskih prireditev, brez dvoma pa največja na jugu Avstrije in z največjo mednarodno udeležbo kakor tudi z največjim številom obiskovalcev iz jugovzhodnih držav, zlasti iz Slovenije in drugih predelov Jugoslavije in iz Madžarske. Šef tiskovne službe Graškega jugovzhodnega sejma Hellfreid Semler, je na tiskovni konferenci, ki je bila v Celovcu, povedal, da so samo v Slovenijo prodali že nad trideset tisoč vstopnic in da jih med prireditvijo obiskovalcem iz Jugoslavije prodajo še dvakrat toliko.

To pa brez dvoma pomeni, da je Graški jugovzhodni sejem, ki za vsako svojo prireditev zabeleži nad 350 tisoč obiskovalcev, izredno popularna gospodarska prireditev. K temu po eni strani prispeva prodajni značaj sejma, raznolikost razstave, saj so na Graškem jugovzhodnem sejmu zastopane vse gospodarske smeri od malopotrošniških artiklov, fine mehanike, elektronike, lahke in težke industrije, industrije lesnih izdelkov in seveda tudi kulinarične specialitete vseh vrst. Tokrat bo na sejmu možna tudi pokušnja jugoslovanskih vin, od katere si tako prireditelji, kakor tudi razstavljalci pričakujejo poseben odziv.

S tem pa smo že pri udeležbi tujih podjetij Graškega jugovzhodnega sejma. Le-ta zdaleka presega število domačih, avstrijskih podjetij, saj jih bo od skupno 2.102 razstavljalcev kar 1.104 iz inozemstva, medtem ko število domačih razstavljalcev znaša 998. Pri tujih podjetjih je s 335 razstavljalci na prvem mestu Zvezna republika Nemčija, naslednja je Italija z 158, na tretjem mestu je sosednja Jugoslavija, ki bo zastopana s 96 proizvodnimi in turističnimi organizacijami. Skupno bo na spomladanskem Graškem jugovzhodnem sejmu zastopanih 33 držav. Od domačih podjetij jih razumljivo največ pride iz mesta Graz (418) in iz drugih predelov Štajerske (207). Z Dunaja jih bo 162 in iz drugih zveznih dežel po nekaj desetin, Koroška je z 35 razstavljalci med bolj skromno zastopanimi deželami.

Glavna težišča, tako je bilo povedano na tiskovni konferenci, bodo na Graškem jugovzhodnem sejmu tvorile avstrijska železarska in jeklarska industrija, kmetijstvo, gastronomija, lesno gospodarstvo, turizem, varčevanje z energijo, razstava držav, šport in rekviziti za rekreacijo ter lov.

Veliko zanimanje za koncert harmonikarjev

V eni izmed zadnjih številk našega lista smo objavili vabilo RTV Ljubljana na sodelovanje harmonikarjev pri koncertu za oddajo „Naša srečanja". Zdaj pa so nas iz Ljubljane obvestili, da se je za ta koncert že prijavilo več kot 300 udeležencev in da prijave še vedno prihajajo in kaže, da ne bo nobena slovenska pokrajina ostala brez zastopstva.

Uredgnik oddaje, Mito Trefalt nam je sporočil, da so oddajo razširili in da bodo v le-tej v družabnih igrah tekmovali kompletni reprezentanci Jugoslavije v alpskem smučanju (moška in ženska) s svojimi trenerji in direktorjem Tonetom Vogrincem. Razen tega bo ob tej priložnosti tudi predstavitev slovenskega para za KMEČKO OHCET v Ljubljani in še štiri drugih parov, ki jim je ta čast za las ušla.

Torej bo 26. aprila v Ljubljani šlo za veliko prireditev, saj po dosedanji oceni prireditelj pričakuje več kot 400 harmonikašev. Že zdaj pa opozarjamo na posnetek televizijske oddaje, ki bo 1. maja na TV Ljubljana ob 8. uri zvečer (ob 9. uri po našem času). Seveda pa se je koncerta možno udeležiti tudi na dan snemanja to je 26. aprila ob 20. uri (21. uri po našem času) na ulici Moše Pijade pred novo zgradbo RTV Ljubljana. Koncert velja za predpraznično prireditev pred dnevom OF.

Slovensko prosvetno društvo „Srce" v Dobrli vasi vabi na dvojezično kulturno prireditev

DEŽELA OB DRAVI

v soboto 24. aprila 1982 ob 20. uri v avli glavne šole v Dobrli vasi.

Nastopajo: Grenzlandchor Arnoldstein, vodi Grete Komposch, mešani zbor SPD „Danica" pod vodstvom Hanzija Kežarja in mešani zbor SPD „Srce" pod vodstvom Albina Krajnca.

Zanimivo predavanje

Univerzitetni profesor dr. Ernest Petrič bo prihodnji ponedeljek 26. aprila 1982 kot gost Kulturnega in informacijskega centra SFRJ na Dunaju imel v palači Palffy zanimivo predavanje. Govoril bo o stališču Jugoslavije o manjšinski problematiki znotraj in izven njenih meja. Predavanje dr. Petriča bo ob 18. uri in zlasti slovenskim študentom in rojakom na Dunaju priporočamo, da se predavanja dr. Petriča udeležijo.

Kot znano, je dr. Petrič mednarodno priznan znanstvenik. Kot tak je sodeloval na številnih mednarodnih znanstvenih simpozijih, predaval je na raznih univerzah v Evropi in nekaj časa deloval kot ekspert UNESCA v Kolumbiji in v Iraku. Zdaj je stalni zastopnik Jugoslavije v komiteju OECD za znanost in tehnologijo. Na Dunaju bo dr. Petrič nastopil kot redni profesor Fakultete za sociologijo, politiko in publicistiko v Ljubljani.

Spominska proslava

OB 40. OBLETNICI PREGNANSTVA IN UPORA KOROŠKIH SLOVENCEV

v soboto 1. maja 1982 ob 20.00 uri v mestni hiši v Borovljah.

Prirejajo in oblikujejo jo domača slovenska društva: Borovlje, Sveče, Šentjanž, Slovenji Plajberk, Sele, Sele-Kot, Šmarjeta v Rožu.

- Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora - Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora -

MILKA KOLENIK, roj Lombar: 2

Spomini na leta pregnanstva

Proti večeru, bil je že mrak, smo se ustavili na postaji Markt Pibart na Bavarskem. Tam so nas vse iztovorili iz vlaka. Čakali so kamioni, da nas zapeljejo v štiri kilometre oddaljeno mestece Scheinfeld. Mlajši in sploh vsi, ki smo še lahko hodili, smo morali v Scheinfeldu zapustiti kamione in peš nadaljevati pot v hrib do samostana Schwarzenberg; starejše so tja peljali. Po treh kilometrih strme poti, ki ni bila nič boljša od naših kolovozov in stez, smo prispeli na kraj, ki je bil določen za nas. Bila je že tema in tako nismo dobro videli zunanjosti taborišča. Strah nas je bilo, saj nismo vedeli, kaj nas tukaj čaka – ali je to grad ali samostan, ali pa samo stavba, v katero nas bodo nagnali in potem spustili v zrak . . .

Vsaka družina je dobila svojo celico za „stanovanje" in si ni težko predstavljati, v kakšni duševni tesnobi smo se znašli, polni skrbi, kaj bo z nami. Samostan Schwarzenberg je bilo mogočno poslopje, katerega lastniki so prej bili redovniki. Tudi tem Hitler ni prizanesel – tudi nje je pregnal in ostali so tam le stari menihi, da opravljajo najnujnejša dela. Ko smo na večer našega prihoda stopili v to skrivnostno poslopje, je bilo v velikem hodniku vse polno hitlerjanskih zastav; prav tako je bilo v jedilnici in nismo vedeli, kaj naj to pomeni. V jedilnici, ki je bila za naše pojme grozno velika, smo dobili prvo večerjo v pregnanstvu: vsak je dobil nekaj polgnilih, neolupljenih krompirjev in skodelico ostrožničnega čaja. Toda nihče ni mogel večerjati – že zaradi prestanega strahu, pa tudi zaradi neužitnosti krompirja, ki bi bil doma kvečjemu za svinjsko krmo. Spravili smo se k počitku, polni tesnobe in obenem tudi radovedni, kaj bo jutri, kaj se bo zgodilo z nami.

Po neprespani noči smo bili zjutraj kmalu pokonci. Skrb in radovednost sta nas mučili in glej – kmalu smo tudi ugotovili, zakaj je v samostanu toliko teh kljukastih zastav: za vsako zastavo, ki so v tolikšnem številu visele po zidovih, je bila namreč skrita kaka sveta podoba ali križ. Tako so torej nacisti hoteli prikriti pravo podobo tega poslopja.

V Schwarzenbergu smo se znašli pregnanci iz vseh krajev naše Koroške. Še dobro se spominjam, da so bili tu Vavtijevi iz Rut, Miklavčičevi in Halegerjevi iz Roža, Turk-Šternovi iz Podkraja pri Pliberku, Pušnikovi iz Galicije, Hanin-Kajžrovi iz Dvora pri Šmihelu, Ogrisovi, Kropivnikovi in Martičevi iz Bilčovsa, Isopovi, Baumgartnerjevi in Janahovi iz Šentjakoba, Trunkovi iz Žužalč, Vrhnjakovi iz Suhe in še mnogi drugi, katerih imena pa sem že pozabila.

Razpoloženje med pregnanci je bilo porazno. Nikogar ni bilo, ki bi nas bodril in nam vlival voljo do življenja. Tudi tisti stari menihi, ki so še ostali v samostanu, so nas gledali postrani, češ, kakšne razbojnike so neki prignali v ta sveti kraj. Bili smo pač vsem v napoto. Prvih štirinajst dni še nismo delali, zato je bilo za premišljevanje časa še in še. Le pogumni in preizkušeni borec za narodne pravice iz predvojnega časa, tovariš Janko Ogris iz Bilčovsa, je pravilno ocenil položaj pregnancev. Začel je utrjevati voljo do življenja vsem, ki so tavali po taborišču kot strahovi, kot sence brez trohice upanja za bodočnost. Posebno skrb je posvetil Maksu Grilu, ki je bil izseljen z osemdesetletno bolno materjo in majhnim otrokom. Ogris je dopovedoval, da se je od misli na dom treba priboriti do zavesti, da se nahajamo v krempljih nacistov in ima samo tisti izglede, da se kdaj vrne v svoj kraj, ki bo ostal odporen, poln zaupanja in močne volje, da mora preživeti ta čas. Z besedami, da mora pravica zmagati in da se bomo spet vrnili domov, je vlival živim mrličem življenjsko voljo in že čez nekaj časa razpoloženje v taborišču ni bilo več tako brezupno kot prej.

Zlasti pa se je Janko Ogris posvetil mladini, ko je videl, kako otroci tavajo po taborišču brez šole in cilja. Lotil se je odgovorne in težavne naloge učitelja ter je mladino učil brati, pisati in peti. Nekaj časa je delal to ilegalno, potem pa je zaprosil vodjo taborišča Fika za uradno privolitev, da lahko vzgaja mladino kot pomožni učitelj. Ko je dobil to dovoljenje, se je tovariš Ogris s še večjo vnemo vrgel na delo z mladino.

Vodja taborišča Fik je bil SS-ovski oficir. Okoličani so govorili, da je bil prej navaden cestni delavec, sedaj pa je ošabni komandant, ki odloča o vsakem posamezniku, kaj in kje bo delal; nekatere je poslal tudi v koncentracijsko taborišče. Izseljenci so kmalu ugotovili, da je Fik nevaren prostak, ki so mu le jahalne hlače in škornji dajali njegovo moč; brez tega pa je bil navaden slabič.

Po preteku prvih štirinajst dni se je izboljšalo tudi vzdušje med nami in menihi. Lahko smo obiskovali cerkev, saj sta bili tam dve cerkvi in kapelica, kjer je bilo dovolj prostora za vse. Tudi tedanji oblastniki so dali privoljenje, da se lahko udeležujemo verskih obredov. Ker je bil Janko Ogris star organist in veren človek, so šli pregnanci z njim v cerkev ter so prisluhnili, ko je sedel za harmonijem na koru in igral. Pri tem je bila njegova posebna vrlina, pa tudi nevarno tveganje, ko je po vsaki maši

Let ranjene kurirke

Kurirka Ivika je z upanjem v očeh zrla rdečebelo-modro zastavo, ki je vihrala pred zasilno ambulanto. Osvobojeno ozemlje se je nemo zavijalo v sivo meglo. Po gozdu se je širilo nekaj tako napetega, da se nobena ptica ni zganila v vejevju.

Bolničarka je božala kurirkino za prvo silo obvezano ramo rekoč: „Še malo stisni zobe, deklica! Kmalu boš poletela na jug, k morju. V zavezniški bolnišnici ti bodo pomagali."

Napol ležeča na zasilnih nosilih ji kurirka ni odgovorila. Upanje v njenih očeh je za hipček ugasnilo, kajti v rami in v nogah so jo hudo skelele rane. Vedela je tudi, da vihrajo na drugi strani gozda sovražne zastave. Let partizanskega letala je tvegan.

„Ali ne bom umrla?" je šepnila kurirka.

„Ne, zagotovo ti bomo pomagali!"

„Pomagali," se je trudno nasmehnila. „Ali me boš kdaj obiskala? Veš, nikogar nimam . . ."

„Bom, češnje ti bom prinesla, kmalu bodo zorele," je iztisnila iz sebe bolničarka. Obrnila se je, da bi skrila solze.

Kako je svoboda včasih majhna, je pomislila bolničarka. In boleča. Deklica premaguje dvojno bolečino.

Ivika je krepko prižela nase culo, povezano iz materine rute. V culi je bilo vse njeno bogastvo: materina ogrlica z obeskom, očetova ura, bratov nožič, okroglo ogledalce, par volnenih nogavic in Prešernove poezije, ki ji jih je podarila bolničarka.

Iz megle se je ropotaje spustil jekleni ptič z rdečo zvezdo na trupu. To je bil to jutro edini ptič, ki se je upal oglasiti. Naglo so ga napolnili z ranjenci.

V varstvu megle je letalo usmerilo let proti jugu.

Kurirka je pritisnila nos na letalsko okno. Dobra ptica, je pomislila. Skraja ni vedela, ali zares prodirajo vedno više v sivo brozgo, ali je tak začetek umiranja.

Joj, poleteli so naravnost v mlečno sivo meglo.

Zatisnila je oči. V njej so se zavrtele dušeče podobe. Zagledala se je, kako z bratom teče skozi gozd. Cilj je osvobojeno ozemlje. Izročiti mora važno sporočilo o bližajoči se ofenzivi. Ob senceh ji švisnejo krogle. Nihajoča med strahom in dolžnostjo se požene v hrib. Brat presunljivo krikne. Morilska granata se v velikem loku raztrešči ob smreki. Pritisk ju vrže na blatno kolovozno pot. Ivika hoče zaščititi mlajšega brata, ki leži raztrgan in krvav meter od nje, a ga ne doseže. Ne more premakniti nog. Pogoltne jo tema. Siva tema, takale kot tale, v katero se je zarilo letalo.

„Pomagajte!" je kriknila z obrazom na letalskem oknu.

Odprla je oči. Glas ji je otrpnil v grlu, kajti letalo je predrlo oblake. Pod sabo je zagledala iskreče se vrhove nepregledne bele pokrajine — belo deželo Eskimov, o katerih ji je pripovedovala bolničarka. Nad letalom se je sredi čiste modrine smehljalo zlato sonce. Kdaj pa kdaj je mimo njega poredno priskakljal koprenasti beli tajček z dolgim pajčolanom, ki je frfotal po nebu, kot da ga je narisal slikar na modro platno neba v enem samem silovitem zamahu.

Taka je zagotovo svoboda, je pomislila deklica.

Očarana se je zazrla v globino. Pod sabo je zagledala razburkano belo morje oblakov. Iz valov so štrlele bele čeri in drsele v daljavo.

Naenkrat so se valovi pogreznili. V soncu bleščeče se morje je izteklo skozi počeno dno.

Kurirka je zagledala zdolaj, na dnu brezna, križem kražem posejane črte in barvne pike.

Čez hipček je letalo znovič zalila sivina. Te megle se je ustrašila. Spomnila jo je na smrt matere in očeta . . . Nikoli ne bo pozabila tistega na veke prekletega jutra, ko so bili sovražni vojaki odvlekli mater in očeta pred rodno hišo. Ustrelili so ju bili pri stari hruški. Z bratom sta bila tedaj v smrtnem strahu ušla skozi zadnji hišni izhod. Rešil ju je bil gozd.

„Ne, ne ubijte me!" je dušeče zahlipala. V mlečni sivini, ki je prodrla vanjo skozi letalsko okno, je hlastnila za zrakom, kajti zazdelo se ji je, da so se vanjo uperile črne cevi pušk.

Letalo je spet lahkotno prhnilo v sončno modrino. Ni vedela, ali se nagiba ona ali se obračajo kristalno bele gričevnate pokrajine in belo morje. Med blodenjem in resničnostjo se je vse razmaknilo pred njenimi očmi poševno, navpično, vijugasto. Obkolile so jo skrivinčene podobe.

Zamaknjena ni opazila borca, ki ji je z mokrim robcem vlažil vročične razpokane ustnice.

„Ali hudo boli?" je zaskrbljeno vprašal.

Sunkoma je obrnila glavo. Skrivenčene podobe so sicer izginile, toda zdaj je zagledala povito prikazen. Iz obvez so kukala samo usta in upadle oči.

„K-kje sem . . .? Mama . . ." je zadrhtela.

„Ne boj se, na varnem smo! Bližamo se morju," so se premaknile ustnice sredi povoja.

Iviki se je stemnilo pred očmi. Na povoju se je upodobila čelada s kljukastim križem, iz čelade pa se je izprožila puškina cev. Taka, kakršno so tuji vojaki prislonili na materine prsi.

„Ti . . . me boš ustrelil . . ." je zadrhtela.

Ampak čelada s cevjo je naglo izginila. Kurirka je zgubljala zavest. Žgoča bolečina je pritisnila iz ramena v prsi in jo hromila.

„Jaz sem, tvoj tovariš," je slišala iz daljave. „Vsak čas bomo pristali v Južni Italiji. V bolnišnici nama bodo pomagali. Veš, odkar so leta 1943 ugonobili fašista Musolinija, so Italijani naši zavezniki."

Beli iskreči valovi so se trgali. Skoznje je pokukala konica zvonika. Letalo se je pogrezalo vse globlje in niže proti gručam hiš, ki so se večale kot pod povečevalnikom. Povsem blizu se je zalesketalo madrikasto prostranstvo. Morje.

Počasi, skoraj lenobno so tonili v valujočo modrino. Šele ob dotiku z zemljo je Ivika zaznala prevaro. Prav nič lenobno, temveč bliskovito so drveli po pristajalni ploščadi. Kljub temu je deklica še dalje tonila v valujočo modrino.

Mogoče se ji je vse samo zdelo. Morda je sanjala, da leži pod velikim modrim reflektorjem, da ji pulijo iz prsi drobce granate, ona pa ne čuti bolečine.

Povsem jasno je zagledala, kako vstaja na modri morski pokrajini zlatolasa SVOBODA in kako stopa proti njej v dolgi modri obleki.

„Prišla je . . ." je zašepetala, „vsa zlata in modra . . ."

Vsi v operacijski dvorani so si oddahnili.

Deklica je bila rešena. Zdravniki so bili zaustavili drobcene rdeče češnje mladega življenja, ki je odtekalo iz njenih ran.

Miroslav Slana-Miros

Spev Koroške

Po koroških dolinah
spev lep nam doni,
odmev še v pečinah
veselo grmi.

Od Dobrača h Golici
že jek ta zveni,
Obirju in Peci
glasno tudi veli:

Velikani vi mirni,
zganite se zdaj,
na Triglavu krasni
tam glejte sijaj!

Naš narod tam vstaja,
se iz spanja budi,
si roke podaja,
k svobodi hiti.

Janko Ogris

(pesem je bila napisana v pregnanstvu leta 1944)

Punčka iz gozda

Mamica in očka sta imela rada štiriletno Sonjo. Tako rada, kot imajo pač radi starši svoje otroke.

Toda bili so časi, ko očka ni mogel pripovedovati pravljic, ko mamica ni utegnila delati oblekic za Sonjine punčke. Vojna je bila.

Zato je morala mamica z očkom z doma, da bi ju Nemci ne dobili. Vsi trije so šli v gozd k partizanom. Za Sonjo je bilo prehudo: dež, veter, dolge in mrzle noči brez strehe. Smilila se je partizanom. Zbolela bi lahko.

Poiskali so prijazno družino v neki vasi. Tja so dali Sonjo. Imela je toplo posteljico, nakupili so ji nove obleke, sosedovi otroci so ji nanosili igračk in radi so se igrali z njo. Povsod se je razvedelo, da je Sonja hčerka partizanov, da je prišla iz gozda . . . In oprijelo se je je ime punčka iz gozda. Kadar je Sonja začela praviti o gozdu, o partizanih, o puškah in o ležiščih v listju, so otroci pozabili dihati in z odprtimi usti poslušali punčko iz gozda. To pa je bilo malokrat. Sonja je bila skopa z besedami.

Nekega jutra, rano, ko je Sonja še spala, so prišli Nemci. Zvedeli so bili za punčko iz gozda. Hoteli so kaj zvedeti o partizanih. Obkolili in zastražili so hišo, gospodinja pa je morala z njimi v sobo k Sonji.

„Kje je tvoja mamica?" je najprej vprašal tolmač, brž ko se je Sonja zbudila. Dekletce se je sprva prestrašilo. Tolmač, ki je znal dobro slovensko, je privlekel iz žepa veliko lešnikovo čokolado, jo ponudil Sonji in znova spraševal:

„Kje je tvoja mamica?"

„Tovarišem kuha v gozdu," je rekla Sonja. Ko so Nemci slišali, da je dekletce spregovorilo, so si trli roke od nestrpnosti in napeto poslušali tolmača.

„Kje je očka?" je nadaljeval tolmač.

„Očka pa samo zelence strelja," je spet dejala Sonja.

„Kje so zdaj partizani?" je znova vprašal tolmač.

Sonja je obstala.

„Ali prihajata očka in mamica ponoči k tebi?"

Zaman, vse tiho!

„Ali hodijo v to hišo partizani?"

Sonja je bila kot nema. Niti oči ni premaknila. Gospodinja, ki jo je držala v naročju, je bila v strahu. Še prejšnji dan so bili v hiši partizani. Sonja jih je videla. Jagode so ji bili prinesli iz gozda. Če bi samo prikimala, bi Nemci zažgali hišo, izgnali in postrelili ljudi. Toda Sonja — morda se je bila prestrašila, morda je slutila nevarnost — ni zinila več besedice.

Nemci so še ponujali čokolado, silili so tolmača naj sprašuje, toda Sonja je ostala tiha.

Ker niso mogli družini ničesar dokazati, so Nemci odšli. Vsi v hiši so potem dajali Sonjo iz naročja v naročje, jo obsipali s poljubi, kajti punčka iz gozda je z molkom rešila hišo in družino pred nevarnostjo.

- Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora - Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora -

zaigral še himno „Hej Slovani, svet se trese . . ." Tako smo bili vsakokrat, ko smo se vračali iz cerkve, spet bolj korajžni in polni vere, da bomo preživeli in zmagali.

Seveda je bila sreča, da v naših vrstah ni bilo ovaduha, ki bi Ogrisa prijavil gestapovcem; Nemci sami pa niso vedeli, kaj igra in zato tudi niso kaj ukrepali. Vendar tudi v cerkvi ni vladalo pravilo, ki se glasi: Pojdite in učite vse narode. Tudi v cerkvenih krogih so bili taki, ki so blagoslavljali nacistična dela. Tudi pater Gvardijan je v cerkvi molil: Heilige Maria, deutsche Mutter Gottes . . ." Našim vernim izseljencem se to ni zdelo prav in so pri patru Gvardijanu protestirali, da Marija ni samo mati nemških vernikov, temveč vseh kristjanov in vseh narodov. Od tega časa naprej pater ni več molil „deutsche Mutter Gottes", temveč samo še „Mutter Gottes". Postali smo prijatelji in izkazalo se je, da tudi pater Gvardijan in ostali menihi niso bili solidarni z vladajočimi. V cerkev pa smo hodili samo tako dolgo, dokler smo bili nameščeni v samostanu.

Po štirinajstih dneh brezdelnega tavanja so vse tiste, ki smo bili sposobni delati, poslali na delo v razne kraje; samo stari in bolni ljudje ter otroci so ostali v taborišču. Pač pa se je moral vsak, ki je čez dan šel na delo, zvečer vrniti v taborišče in se javiti komandantu. Jaz sem šla oziroma bila poslana kak kilometer daleč na prisilno delo k nekemu kmetu, ki je bil obenem tudi nacistični župan. Opravljati sem morala pod velikim naporom in jokanjem vsa težka kmečka dela, čeprav sem imela šele petnajst let. Najtežja je bila molža šestih krav, ki niso hotele dati mleka; roke so me tako bolele, da sem mislila, da mi bodo odpadle. Res hudo je bilo. Toda čeprav sem bila zaradi nevajenosti težkega dela skrajno izmučena, sem se vsak večer kot mlada srnica pognala po strmini, da bi čim prej prišla v taborišče — k materi in očetu. Kljub vsej moji prizadevnosti pa novi gospodarji niso bili zadovoljni z menoj; rekli so, da sem zanič.

Pri hiši je bilo tudi dosti perutnine. Nekoč sem morala na vrtu za hišo pasti gosi in paziti, da mlade ne bi šle v vodo. Pa sem zadremala in glej, že so mlade goske prešerno plavale po vodi in se veselile prostosti. Potem sem jih čula še in še: rekli so, da bodo mlade goske vse poginile, ker so bile mokre. Polovili smo jih in jih je gospodinja odnesla v kuhinjo, kjer jih je posušila v pečici, da se ne bi katera prehladila. In glej čudo — nobena goska se ni prehladila in tudi crknila ni nobena.

Mojo mamo so poslali na delo k sodniku Schmutzu v Scheinfeldu, popoldne pa je morala na prostrana polja gradu Schwarzenberg in tam delati brez vsake hrane odnosno kosila. Tam je delalo še več naših pregnancev, večinoma pa so bili tam zaposleni Srbi in Poljakinje, Na vse te brezpravne sužnje je pazila zver v človeški podobi, ki so ji pravili Kuni. Nenehno je postopala za prisilnimi delavci, jih priganjala in tepla z bičem po golih hrbtih. Delavci, posebno Srbi, so bili strašno jezni na to pošast in so škripali z zobmi, češ, da bo že prišel čas, ko se bomo maščevali. Marsikateri je pobegnil od dela na polju, da bi se izognil krutosti te ženske, toda čez nekaj dni so ubegle navadno spet prignali nazaj in potem se je ženska pošast še bolj šopirila in maščevala.

Ker je bil moj oče vojni invalid, je ostal zaenkrat še v taborišču brez dela. Isopa so poslali v Schönfeld na delo k nekemu rejcu lisic, Janko Ogris je moral na neko žago in tako so nas razkropili na vse strani. Srečavali smo se le še po večerih, potem samo še vsak teden. Takšno je bilo življenje izseljencev, ki pa smo se vedno veselili snidenja, ker smo vedeli, da Ogris in drugi razgledani sotrpini več vedo kot mi „navadni" ljudje. Dobili so namreč zveze z nemškimi demokrati in antifašisti ter so poslušali tajna radijska poročila o stanju na bojiščih. Tako so pregnanci, ki so izvedeli za takšna poročila, s svojim obveščevalnim delom dvigali med sotrpini zavest in upanje, da bomo kmalu rešeni in spet svobodni. Tov. Ogris pa je kot „glavni štab" imel velik zemljevid, na katerem je vsak večer sproti prestavljal bucike in označeval, kako daleč so napredovali naši zavezniki.

Čez leto dni smo morali izprazniti samostan Schwarzenberg in so nas odpeljali v novo taborišče Frauenaurach pri Erlangenu, kakih 70 kilometrov od Schwarzenberga. V naše staro bivališče so pripeljali nove pregnance, tokrat iz Slovenije. Njihova posebnost je bila v tem, da so bili to samo stari ljudje in otroci, ženske pa oblečene v črnino. Kmalu smo izvedeli, da so te ženske same vdove; njihove može so fašisti postrelili, nje pa pregnali na prisilno delo v Nemčijo.

Nekoč je župan Jakob Fritz, pri katerem sem bila na delu, hotel od mene zvedeti, zakaj so vse te ženske črno oblečene — bil je sicer star Parteigenosse, vendar je še ohranil kanček človečnosti v sebi. Povedala sem mu, da te ženske žalujejo za svojimi možmi, ki so jih postrelili Nemci. Vendar nikakor ni mogel verjeti, da bi jih postrelli Nemci, in mi je dejal: „Das machen die Deutschen nicht!" Potem je poizvedoval dalje in se dokopal do resnice, da jih imajo res Nemci na vesti. Priznal mi je, da je torej res, vendar da ne ve, zakaj se je to zgodilo. Polagoma sem se privadila dela in tudi ljudi pri tej hiši in razmere so postale vsaj za trohico znosnejše.

Naj opišem še primer Rusa Vasilija, ki je bil na prisilnem delu pri našem sosedu Holzerju. Bil je zelo priden in ubogljiv. Nekega dne pa kličejo našega župana na pošto v Frankfurt, da bi prisostvoval pregledu paketa, ki ga je oddal Vasilij za svoje svojce v drugem taborišču.

(Dalje prihodnjič)

OB MIROVNI DEMONSTRACIJI V CELOVCU:

Vsak izmed nas mora prispevati svoj delež v boju za mir

Danes ob 16. uri popoldne bo v Celovcu pričetek koroške demonstracije za mir in razorožitev. Ta demonstracija, ki je del velikih demonstracij v številnih državah, naj bo izraz hrepenenja in želje po miru v Evropi in v vsem svetu.

Mogočni tako imenovani „velikonočni pohodi" v Zvezni republiki Nemčiji so bili signal ter so izrazili željo evropskih narodov po miru in enakopravnosti v svetu. Za obletnico avstrijske državne pogodbe 15. maja pa bo na Dunaju osrednja avstrijska mirovna demonstracija, ki bo dokumentirala tozadevna mirovna prizadevanja tudi v naši državi.

Dvakrat v tem stoletju že je bila Evropa prizorišče nečloveške morije in uničevanja neštetih človeških življenj in materialnih dobrin. Ponovno grozi nevarnost vojne, tretje in hkrati tudi zadnje svetovne vojne. In prizorišče take vojne bi bila spet Evropa, kajti tanki, rakete in druga uničevalna orožja so naperjena v prvi vrsti proti Evropi, razdeljeni na dva vojaška bloka, ki stremita po nadvladi v svetu. Politiki zahodnoevropskih držav se oklepajo Amerike, ki bi rada s silo strahu in ustrahovanja izsiljevala evropske narode, češ, samo naše orožje vam zagotavlja mir. Vendar ljudstva Evrope niso več tako naivna, da ne bi vedela, da so samo strateška točka v boju obeh vojaških blokov in velesil za nadvlado v svetu. Izjave ameriških politikov o „omejeni atomski vojni" v Evropi so samo dokaz za tako cinično politiko.

Vendar vse mirovne demonstracije ne bi bile verodostojne, če bi se obračale samo proti eni od obeh velesil. Prav tako, kakor ogroža ameriška nevtronska bomba varnost evropskega prebivalstva, je na Evropo naperjenih več sto sovjetskih raket in tankov, prav tako opremljenih z atomskim orožjem. Vsaka od obeh velesil opozarja na nevarnost, ki da jo predstavlja druga velesila; s tem argumentiranjem tudi vsaka dokazuje, da je prsiljena oboroževati se v lastno obrambo. Vendar pa se tanki, rakete in druga uničevalna orožja nikoli ne bodo spremenila v kruh in maslo. In gotovo ni naključje marveč nevarno dejstvo, da ravno podjetja vojne industrije beležijo najvišje dobičke.

Vse to samo potrjuje pravilnost in nujnost mirovnega gibanja v svetu. Vladajoči ta gibanja ocenjujejo vedno tako, kakor jim je ravno po volji. Tako se zahodne sile zaganjajo proti vsakršnemu mirovnemu gibanju, ki ne ustreza popolnoma njihovim političnm in strateškim predstavam — govorijo o „sovjetski agitaciji", kakor da bi bili vsi stotisoči demonstranti plačanci komunističnih organizacij. Obenem pa se zahod zavzema za vse tiste grupacije, katerih cilj je revanšizem — od belogardistov preko Gruzincev in Kozakov tja do raznih verskih opozicijskih gibanj.

Pri tem pa vzhod prav nič ne zaostaja. Mirovnemu gibanju v Zvezni republiki Nemčiji daje vso podporo in priznanje, toda v hipu, ko se podobno gibanje pojavi v Nemški demokratični republiki, za to ni več razumevanja. Vzhodnonemški mladinci s svojim geslom „Schwerter werden zu Pflugscharen" niso deležni enakih simpatij vzhodnonemških oblasti kot pa zahodnonemški mladinci s svojim geslom „Frieden schaffen ohne Waffen".

Kdor se dejansko zavzema za mir, za mir namreč v smislu enakopravnosti in pravičnosti, ne pa za mir v interesu enega ali drugega bloka, ta ne sme biti slep na enem očesu. Ravno ta nevarnost pa obstaja pri mnogih neiskrenih prijateljih, ki se radi vmešavajo v vsakršno gibanje za mir. Odkrito in iskreno mirovno gibanje mora imeti v središču mir in svobodo brez ideoloških ali političnih predsodkov: tisti, ki obsoja El Salvador in tamkajšnjo ameriško politiko, ne sme molčati ob dogodkih na Poljskem ali v Afganistanu; enako pa seveda velja tudi v obratnem smislu. Mirovno gibanje, ki zasluži vso podporo in simpatijo, se bo moralo pač otresti raznih „prijateljev", če bo hotelo ostati verodostojno.

Želja po miru pa bo ostala tako dolgo, dokler bo grozila nevarnost vojne. V boju za mir naj bi vsak prispeval svoj delež — tudi s svojo udeležbo na današnji demonstraciji v Celovcu!

fra-ter

Prispevajmo za gradnjo doma

dijaške, študentske in vajeniške mladine

„Slovenski vestnik" je redno poročal o domu, ki ga v Celovcu gradi Slovensko šolsko društvo za dijaško in vajeniško mladino ter študente. Ta projekt je trenutno med vsemi slovenskimi na Koroškem po obsegu največji, po namembnosti pa najpomembnejši v našem narodnem življenju. Dom bo služil mladini, ki se v Celovcu šola oziroma usposablja za poklic.

V prepričanju, da je izgradnja tega doma zadeva celotne slovenske narodne skupnosti, je Slovensko šolsko društvo pripravilo akcijo gradbenih kamnov, ki naj prispeva h kritju dela visokih investicijskih stroškov. Ta akcija naj bo tudi nov primer solidarnostne samopomoči, ki se je že tolikokrat pokazala in tudi rodila trajne sadove.

Danes začenjamo objavljati imena darovalcev. Vsem, imenovanim in neimenovanim, se iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč, obenem pa jih stavimo za zgled vsem drugim, da prav tako v okviru svojih možnosti podprejo naše skupno prizadevanje.

Slovensko šolsko društvo

Za gradnjo doma SŠD v Celovcu so prispevali: Zveza slovenskih žena v Celovcu 2500 šil.; Olip Anita, Sele-Borovnica 500 šil.; Svoboda, Celovec 270 šil.; Furjan Bartl, Obirsko 100 šil.; Bahr Klaus, Celovec 500 šil.; Kanzl Marija 50 šil.; Verdel, Borovlje 50 šil.; dr. Zwitter Mirt, Celovec 500 šil.; Merva, Pliberk 200 šil.; Luser Albin, Celovec 1000 šil.; Urank Miran 50 šil.; Pavlič Kristina, Obirsko 50 šil.; gradbeno podjetje Franc Begusch, Bistrica v R. 7000 šil.; Doljak Venčeslav, Celovec 500 šil.; Rovšek Jože, Škofiče 200 šil.; Ban Sonja, Celovec 50 šil.; inž. Koncilja Franc, Škocijan 420 šil.; Maček Franc, Pliberk 50 šil.; Vedenik Franc, Celovec 50 šil.; Konec Stanko, Feldkirchen 100 šil.; Valentinič Franc, Borovlje 100 šil.; Županc Pavla, Obirsko 100 šil.; Piček Folti, Škofiče 70 šil.; Rado Janežič, Celovec 500 šil.; Boltežar Matilda, Obirsko 200 šil.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 23. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Zadnji Mohikanec — 11.50 Colar clasics — 12.00 Sin iz dobre hiše — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Matt in Jenny — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja XY — 21.15 Modna revija — 21.20 Jolly joker — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Oddaja XY — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 24. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Zabavna oddaja kmetov iz Innviertla — 11.25 Zgodovina fotografije — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.35 Babji regiment — 17.00 Mali zmaj Grisu — 17.25 Wombeli — 17.30 Pasje zgodbe — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 11.55 Devet na muhi — 23.50 Mednarodni plesni turnir — 0.50 Poročila.

NEDELJA, 25. 4.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Retorična komunikacija — 15.00 Adela še ni večerjala — 16.45 Gasilec na luni — 17.15 Nils Holgersson — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Mladi Torless — 21.40 Šalom — 21.45 Šport, hokej skupine A — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Kaj je film? — 10.30 Babji regiment — 11.55 Umor in zlato — 12.30 Zgodba daljnogleda — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pošteno poglej — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fauna Iberica — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 Kje sem? — 21.05 Profiji — 21.55 Šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 27. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Adela še ni večerjala — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Popaj, mornar brez strahu in plemstva — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Hokej skupina A 1 proti 3 — 22.00 Metternichova ulica 12 — 23.20 Poročila.

SREDA, 27. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Energija jutri — 10.30 Sirota iz Lowooda — 12.05 Color classics — 12.15 Prizma — 13.00 Uredništvo — 17.00 Začarana flavta — 17.30 Viki — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Veliki Grk — 22.00 Poročila.

ČETRTEK, 29. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Izviri zgodovine — 10.30 Veliki Grk — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Dobro poglej — 17.30 Neverjetne pustolovščine Lemija Gulliverja — 17.50 Super miš Oskar — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kri in čast — mladina pod Hitlerjem — 21.15 Japonska — 22.45 Šport — 23.35 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 23. 4.: 7.30 Retorična komunikacija — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Velika pustolovščina Himalaja — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — deset pred deseto — 22.20 Leto 2022 . . . tisti, ki hočejo preživeti — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 24. 4.: 15.30 Športno popoldne — 17.00 Ljubite klasiko? — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.00 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Hokej skupina A Kanada : Sovjetska zveza — 21.00 Evrovizija song-contest 1982 — 23.30 Nenavadne zgodbe Roalda Dahla — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 25. 4.: 12.55 Športno popoldne — hokej skupina A 1 proti 4 — 17.00 velika pustolovščina Himalaja — 17.45 Pevski kvartet osvaja svet — 18.30 Okay — 19.30 Iz opere: Prodana nevesta — 20.30 Karl Löbl v pogovoru s prof. Erwinom Ringlom in Heinzem Zednikom — 21.35 Poročila — 21.50 Franz Zoglauer v pogovoru z Lucio Popp — 22.25 „Eden ve več" — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 4.: 18.00 Perspektive — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Draga družina — 21.00 Kje sem? — 21.05 Politična dokumentacija — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Ameriška noč — 0.10 Poročila.

TOREK, 27. 4.: 13.40 Iz parlamenta — 14.55 Hokej, skupina A 2 proti 4 — 17.45 Tehnike likovne umetnosti — 18.00 Orientacija — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Alfred potuje — 21.03 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 28. 4.: 16.45 Iz parlamenta — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki in šport — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Kulturni dnevnik v sredo — 23.00 Les melodies du malheur — 0.10 Poročila.

ČETRTEK, 29. 4.: 13.55 Hokej, skupina A 3 proti 4 — 16.25 Tehnika likovne umetnosti — 16.40 Po Avstriji — 17.10 Lou Grant — 17.55 Hokej, skupina A 1 proti 2 — 20.30 Poročila — 20.35 Nekdaj — 22.00 Deset pred deseto — 22.30 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

NEDELJA, 25. 4.: 9.10 Poročila — 9.15 Živ žav — 10.15 Vroči veter — 11.10 Kažipot — 11.30 Narodna glasba — 11.55 Svetovno prvenstvo v hokeju — 14.45 Poročila — 14.50 Prisluhnimo tišini — 15.55 Košarka — 17.35 Športna poročila — 17.40 Lelejska gora, jugoslovanski film — 19.10 Risanka — 19.22 TV in radio nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Nepokorjeno mesto — 21.30 Športni pregled — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 4.: 8.45 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Materinščina — 16.05 Kmetijska oddaja — 17.05 Poročila — 17.10 Mesta: Berlin — 18.00 Znana, neznana Jugoslavija: Kostanjevica — 18.30 Obzornik — 18.45 Pop godba — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Filmska delavnica — 21.30 V znamenju.

TOREK, 27. 4.: 13.50 Poročila — 13.55 Svetovno prvenstvo v hokeju — 16.30 Pot okoli sveta — 17.00 Slovenske ljudske pravljice — 17.15 Slovenski ljudski plesi: **Koroška** — 17.45 Pustolovščina — 18.15 Rdeče Trbovlje, dokumentarna oddaja — 18.50 Knjiga — 19.05 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Visoka napetost, jugoslovanski film — 21.50 P. Turrini - W. Pevny: Alpska saga — 23.20 Poročila.

SREDA, 28. 4.: 9.00 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Ciciban, dober dan — 17.45 Družina Smola — 18.10 Pozdravljena, Makedonija — 18.30 Obzornik — 18.45 Borovška dolina, glasbena oddaja — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Kasbach, avstrijski film — 21.45 Miniature — 22.05 V znamenju.

ČETRTEK, 29. 4.: 8.55 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Babičina resnična pravljica — 17.30 Mi smo mali muzikanti — 18.00 Mozaik kratkega filma — 18.30 Obzornik — 18.45 Čutim sonce na obrazu, dokumentarna oddaja — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.50 Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov — 21.30 V znamenju.

PETEK, 30. 4.: 8.50 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Kaj je novega na podstrešju — 18.00 Zabavno glasbena oddaja — 18.30 Obzornik — 18.45 Ekonomsko-politični sistem — 19.05 Psihofizična rekreacija — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Pozdrav prazniku — 20.45 Ne prezrite — 21.00 Modni utrinki — 21.05 Ti dnevi, ta leta — 21.50 Športna oddaja — 22.00 SKAG — 22.45 Glasbena oddaja — 23.05 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 23. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Zabavna glasba — Spominjamo se.

SOBOTA, 24. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 25. 4.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 26. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Iz ljudstva za ljudstvo — 16.00 M. Pototschnig: Materinski dan (slov. šolska oddaja za šolarje od 1.—4. šol. stopnje).

TOREK, 27. 4.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Koroški obzornik — Mladinske skladbe za violino in klavir — Otroci, poslušajte!

SREDA, 28. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Za oddih in premišljevanje.

ČETRTEK, 29. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Glasbeni mojstri.

Klub slovenskih občinskih odbornikov razpisuje mesto

VODJE BIROJA KLUBA

Interesenti, ki aktivno obvladajo oba deželna jezika, imajo organizacijske in vodstvene sposobnosti, naj se javijo pismeno na naslov:

Klub slovenskih občinskih odbornikov, Koschatstraße 10, 9020 Celovec/Klagenfurt, ter priložijo prošnji življenjepis. Plača po dogovoru.

Tri različno velika, za zazidavo primerna zemljišča v Šentpetru v Rožu so na prodaj. Ponudbe pod označbo „Bližina Vrbe" na upravo lista.

Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Šentjakobu v Rožu vabi na uprizoritev drame

MLADOST PRED SODIŠČEM

v nedeljo 25. aprila 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu. Gostovala bo igralska skupina SPD „Zarja" iz Železne Kaple.

Kot znano je delo z velikim uspehom zrežiral Poldej Zunder, prevod komada pa je napravil Branko Gombač.

Prisrčno vabljeni!

KKZ in KD Globasnica vabita na

DRUŽINSKO PETJE

v nedeljo 2. maja 1982 ob 14.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.

Nastopajo družine iz Zile, Roža in Podjune. Povezuje dr. Ludvik Karničar

Slovensko prosvetno društvo „Radiše" vabi na igro

KASTELKA

v soboto, dne 24. aprila 1982 ob 20. uri v kulturnem domu na Radišah.

Nastopa dramska skupina Kulturnega društva Brezje Odbor

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10

Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechterstraße 19/IV, tel. 0 42 22/84 9 24, teleks 42086 sindok a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22/32 5 50

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje

OB NEKEM GOVORU:

Zgodovina je „anahronizem“

le za tistega, ki se iz nje noče učiti

Po prvih dokazih nedobrodošlosti na domačih tleh, ko so hoteli slovenske pregnance ob vrnitvi v domovino nagnati iz Beljaka nazaj v Nemčijo; ko so jih ob obletnici izselitve leta 1946 na celovških ulicah brutalno napadli s policijsko silo in razgnali z vodnimi brizgalnicami; ko se je potem v borbi za popravo škode kontinuirano nadaljevala diskriminacija slovenskih žrtev fašizma — po vseh teh doživetjih smo pozneje na raznih obletnicah izseljevanja slišali tudi izjave vodilnih predstavnikov Koroške.

Posebno dobro so nam v spominu besede deželnega glavarja Wedeniga, ki je ob dvajsetletnici izseljevanja izrecno poudaril, da smo koroški Slovenci kot avstrijski državljani za svojo avstrijsko in koroško domovino resnično doprinesli velike žrtve. „In žrtve, ki ste jih doprinesli,“ je dejal tedaj Wedenig, „ste doprinesli tudi za nas in bila je to skupna žrtev.“

Minulo nedeljo smo spet slišali izjave najvišjega predstavnika Koroške; tokrat je na spominski slovesnosti ob obletnici izseljevanja koroških Slovencev govoril deželni glavar Wagner. In njegove besede so zvenele tako, da je bila razlika očitna.

● *Ob dvajsetletnici izselitve nam je govoril človek, ki je tudi osebno šel skozi pekel nacističnega taborišča. Zato je na spominski slovesnosti našel tudi primerne besede: „Dan izselitve naših slovenskih deželanov po nacifašizmu je bil gotovo ena najbolj temnih točk v zgodovini naše domovine. Mirni ljudje so bili pregnani in izgnani z podedovane domovine samo zaradi tega, ker jih je rodila slovenska mati. Sovraštvo ter preziranje pravice in človeškega dostojanstva so slavili orgije. Vsi, ki so si še ohranili žarek človekoljubja in pravičnosti, so se zgrozili ob tem početju in dogajanju.“*

● *Ob štiridesetletnici izselitve nam je govoril človek, ki je bil tedaj — po lastni izjavi — še „hochgradiger Hitlerjunge“. Morda bo kdo v tej okolnosti iskal opravičilo za vsebino in način Wagnerjevega nedeljskega govora. Toda najti takega opravičila ne bo mogel, zlast ne ob Wagnerjevem slavospevu na demokratično obnovo in popolnost koroške oz. avstrijske družbe — saj to duhovno očiščevanje vendar ni šlo povsem mimo njega?*

Torej je njegove besede na nedeljski prireditvi treba jemati tako, kakor so bil povedane; in se pri tem zavedati, da so bile govorjene premišljeno, načrtno in zavestno.

To pa pomeni, da je bil njegov govor na spominski slovesnosti hoteno izzivanje: ob taki priložnosti in pred takim forumom namreč njegovih besed ni mogoče razumeti drugače kot brezobzirno uveljavljanje moči vladajočega, kot naravnost brutalno demonstracijo oblasti, če pomislimo, da se je to zgodilo na prireditvi, ki je bila posvečena žrtvam nekdanjega brutalnega zlorabljanja oblasti. Če se je pri tem še skliceval na zaupanje volilcev in trdil, da je zato upravičen tako govoriti v imenu obeh narodnih skupin v deželi, potem moremo ta njegov nastop imenovati le popoln cinizem.

V podrobno razpravljanje o njegovih izjavah se tukaj ne moremo spuščati, ugotoviti moremo le toliko, da njegovega govora niso odklanjali in obsojali le tisti, ki so mu neposredno odgovorili z žvižgi. Splošna ocena tako slovenskih kot nemških udeležencev prireditve je bila, da je Wagner očitno zlorabil gostoljubnost (na izrecno opozorilo, da želi govoriti, je bil naprošen le za kratke pozdravne besede!) in s svojim „nastopom“ zadal hud udarec prizadevanjem po dialogu in skupnem utiranju poti resničnemu enakopravnemu in iskrenemu sožitju obeh narodov v deželi.

Dejstvo, da se je to zgodilo prav na spominski slovesnosti ob obletnici najbolj tragičnih dogodkov v polpretekli dobi, pa samo kaže, da je zgodovina „anahronizem“ le za tistega, ki se iz nje noče kaj naučiti.

Odprto pismo

OBEH SLOVENSKIH OSREDNJIH ORGANIZACIJ DEŽELNEMU GLAVARJU LEOPOLDU WAGNERJU

Spoštovani gospod deželni glavar!

V Vašem nagovoru, ki ste ga imeli ob priliki spominske svečanosti 18. aprila 1982 v Celovcu ob 40-letnici izseljevanja koroških Slovencev ste trdili, da je avstrijska manjšinska zakonodaja „svetovno priznana“. Koroško ste imenovali deželo, v kateri slovenska narodna skupnost uživa celo posebne pravice.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev, Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem odločno zavračata Vaše nepravilne trditve.

Zadnji dogodki v naši deželi, predvsem prepoved nastopa otroških zborov v Velikovcu, diskriminacijski sklep žitrajskega občinskega sveta, da se morajo odstraniti iz ljudske šole v Žitari vasi vsi dvojezični napisi ter ravnanje Deželnega šolskega sveta, ko je zavrnil vlogo, pisano v slovenščini, ki sta mu jo naslovili obe slovenski osrednji organizaciji, dokazujejo, da se s sklicevanjem na dozdevno tako vzorno manjšinsko zakonodajo diskriminacija manjšine goji in celo pospešuje.

Z ogorčenjem so morale slišati navzoče žrtve nacistične strahovlade in borci za svobodo Vaš spodrsljaj, ko ste izpovedali, da se mora republika Avstrija zahvaliti za svobodo le volji zavezniških držav in ne deležu mnogih ali maloštevilnih patriotov, ki so se borili za svobodo. Smatramo omenjeno trditev kot pačenje zgodovinske resnice in omalovaževanje tistih mož in žena, ki so s svojim krvnim davkom šele omogočili ustanovitev demokratične in svobodne republike Avstrije.

Osrednji organizaciji koroških Slovencev sta mnenja, da take izjave, kot ste jo dali Vi kot najvišji predstavnik dežele ne služijo konstruktivnim razgovorom na podlagi truda našega spoštovanega zveznega predsednika za dejansko enakopravnost narodnih skupnosti v Avstriji, mrveč jih bistveno otežkočajo.

Z odličnim spoštovanjem:

Narodni svet koroških Slovencev Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Manjšinsko vprašanje je še odprto

(Nadaljevanje z 2. strani)

rodnih obeležij, razvoja njune kulture, izobraževanja, družbenih oblik življenja in njunega gospodarskega položaja.

Predsednika sta soglašala, da je dialog in sodelovanje med avstrijsko zvezno vlado in predstavniki organizacij slovenske in hrvaške manjšine najboljša pot za reševanje vseh vprašanj, ki se nanašajo na položaj in pravice teh dveh narodnostnih manjšin. Soglašali so tudi, da bo tudi pospeševanje prijateljskih odnosov med državama na vseh področjih in razvoj dobrososedskega sodelovanja pospešil reševanje vseh vprašanj, v zvezi s položajem in pravicami slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Predsednika sta s tem v zvezi opozorila na pomen in pozitivno vlogo narodnostnih manjšin kot mosta za razvoj dobrih sosedskih odnosov.“

Zapiski ob državnem obisku

– Na pogovoru z zastopniki SR Hrvaške so le-ti opozorili tudi na vprašanje gradiščanskih Hrvatov, ki zahtevajo izpolnitev v členu 7 zajamčenih pravic. Med drugim so omenili, da zahtevajo Hrvati na Gradiščanskem upoštevanje njihovega jezika v otroških vrtcih, razširitev možnosti za prostovoljno učenje hrvaškega jezika v srednjih šolah in potrebo po izobraževanju učiteljev za hrvaščino.

– Novinarji so od predsednika Kirchschlägerja hoteli vedeti kako velike so razlike med Beogradom in Ljubljano v manjšinskem vprašanju. Kirchschläger je menil, da teh razlik ne vidi. Dodal je še, da bi bilo napačno misliti, da se hoče Beograd znebiti kakšnih sitnih problemov. V intervjuju za avstrijski radio pa je dejal, da so bili v Ljubljani posebno odprti pogovori in je pokazal razumevanje za željo Ljubljane po konkretnih korakih v manjšinskem vprašanju. V močnejšem angažiranju Ljubljane za manjšinsko vprašanje pa vidi naraven pojav, posebno še, ker se slovenska manjšina močneje artikulira kot druge manjšine, in se Slovenci vrhu tega čutijo tudi močno ogroženi.

– Presenečena je bila avstrijska stran, ko so ob pogovoru med Kirchschlägerjem in Avbljem bili ves čas navzoči tudi novinarji. Najprej so videli samo jugoslovanske novinarje, nekoliko mirneje so bili, ko so za svojim hrbtom videli sedeti tudi avstrijske novinarje. Ta odprtost je omogočila novinarjem širši vpogled na stališča obeh strani. Brez dvoma je bilo to koristno, posebno še ker so avstrijski novinarji čuli, kako gleda Slovenija na lastno manjšinsko vprašanje in kaj zahtevajo od Avstrije v tem vprašanju. To je bilo presenečenje, ko pa so menda vse komunistične dežele tako zaprte!

Še vedno iščejo glavnega igralca za film: „Vas ob meji“

V času od 3. maja do 18. junija bodo na Južnem Koroškem za avstrijsko televizijo snemali 3. del filma „Vas ob meji“ (Das Dorf an der Grenze), katerega dogajanje sega v leta 1966—1976.

S tem filmom bo narejen poskus, prikazati položaj koroških Slovencev v tem času. Kakor v obeh prvih delih, govorijo osebe v svoji materinščini, torej slovensko in nemško.

Čeprav osebe v trilogiji „Vas ob meji“ v glavnem predstavljajo poklicni igralci, naj bi na podlagi dobrih izkušenj pri filmu „Lepi dnevi“ (Schöne Tage) obe glavni vlogi igrali ljudje iz kroga tukajšnjega prebivalstva. Zato iščemo mlade moške različnih poklicev (tudi šolarje in študente) v starosti od 17 do 27 let, katerih materin jezik je slovenščina.

Osebno se lahko predstavijo v Borovljah v gostilni „Zur Post“ (Hauptplatz 2) dnevno (razen ponedeljka) od 20. do 21. ure.

teamfilm produktion wien

SAK IGRA NEUČINKOVIT NOGOMET:

Žrelec - SAK 1:0 (0:0)

Preteklo nedeljo je SAK gostoval v Žrelcu, ki je bil zadnji na lestvici podlige. Domače moštvo je moralo nastopiti brez nekaterih standardnih igralcev, ker so poškodovani ali pa niso smeli igrati zaradi rdečega kartona. Tudi SAK je moral nastopiti brez Luschnika, ki je bil bolan in brez Perča, ki zaradi izključitve ne sme nastopiti. Igral pa je spet Lampichler, ki se je po osmih mesecih ozdravil po svoji težki poškodbi.

Trener Babšek je tokrat precej spremenil postavo, saj je na klopi ostal Polanšek.

Igra se je pričela takorekoč z rdečim kartonom za domačine in z hudo izgubo za SAK. Po hudem prekršku nad Velikom sta oba igralca morala zapustiti igrišče. Domačega igralca je sodnik izključil, Velik pa je šel zaradi poškodbe. Njega je nadomestil Polanšek. V prvem polčasu je bila igra precej izenačena. SAK v prvih 25 minutah, čeprav je imel moža več, ni imel niti ene dobre priložnosti. V 26. minuti pa je moral po odločitvi sodnika še drugi igralec domačinov zapustiti grišče. Vsi so mislili, da bo imel sedaj SAK lahko igro, vendar igralci SAK so spali naprej. Prvi polčas se je zato končal brez vsakega zadetka.

V drugem polčasu pa je šel SAK v popolno ofenzivo. Imel je popolno terensko premoč, toda ta „silna“ premoč se je končala 16—17 metrov pred golom Žrelca. V 49. minuti je sodnik v začudenje vseh gledalcev (tudi domačinov) izključil Lampichlerja, potem ko je skušal žogo brcniti v avt, in je ob tem nasprotni igralec zdrsnil čez njegovo nogo. V 55 minuti je Wieser zamenjal poškodovanega Gregoriča.

Igra se je še vedno odvijala pretežno v polovci Žrelca, toda domačini so v dveh protinapadih odločili tekmo. Prvič so zadeli le vratnico, drugič pa so zadeli v mrežo. V 77. minuti je sodnik izključil še Polanška, ker se je maščeval, ko ga je nasprotnik udaril v obraz. SAK je imel v zadnjih minutah še nekaj priložnosti, toda ostalo je pri zmagi Žrelca.

Postava: Ahlin; Kreutz L., Lampichler, Woschitz, Babšek, Kreutz M., Drnovšek, Zablatnik, Velik (Polanšek), Hobel, Gregorič (Wieser).

PRIREDITVE

Krajevni odbor Narodnega sveta koroških Slovencev v Selah vabi na

SPOMINSKO SVEČANOST OB 40-LETNICI IZSELJEVANJA KOROŠKIH SLOVENCEV

ki bo v četrtek 29. aprila 1982 v farni dvorani v Selah.

Spored: ob 19. uri sv. maša
po maši polaganje vencev na grob 13. selskih žrtev
nato spominska proslava

Nastopa moški pevski zbor (vodi Mira Oraže) in mešani pevski zbor (vodi Franci Čertov) iz Sel.

Govori ravn. dr. Reginald Vospernik

Slovenski abiturientski tečaj in KDZ vabita na

PREDAVANJE

ki bo v torek 27. aprila ob 19.30 uri v KDZ-klubu v Celovcu, Völkermarkter Ring 26.

O pomenu gospodarskega izobraževanja v sedanjosti bo predaval prof. dipl. trg. Franci Brežjak. Vsi prisrčno vabljeni, posebno letošnji maturanti.

Ob 40-letnici pregnanstva in oboroženega upora koroških Slovencev prireja Zveza slovenske mladine – Krajevno združenje Celovec

SPOMINSKO SVEČANOST

v petek 14. maja 1982 ob 20. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Sodelujejo recitatorji, glasbena skupina slovenske mladine in KUD „Ivan Novak-Očka“ iz Tacna pri Ljubljani.

Vabimo na lutkovno predstavo

SOVICA OKA

v soboto 24. aprila 1982
ob 13. uri v ljudski šoli v Libučah (vabi SPD Edinost Pliberk)
ob 15. uri v farni dvorani v Žvabeku (vabi KPD Žvabek)
ob 17. uri v ljudski šoli pri Božjem Grobu (vabi SPD Edinost Pliberk)

Nastopa lutkovno gledališče iz Ptuja

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO 25. APRILA 1982

SAK - Sinča vas ob 17.45 uri

SAK „p. 23“ - Sinča vas „p. 23“ (Igrišče Koschat) ob 16.00 uri

Žrelec ml. - SAK ml. (Igrišče Žrelec) ob 10.00 uri

Prisrčno vabljeni!

Hrepenenje po svobodi

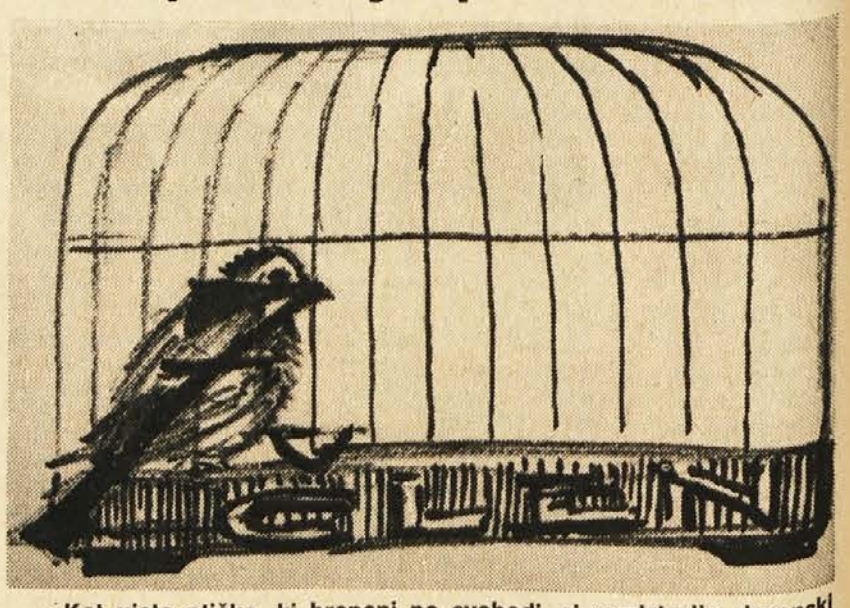

Kot ujeto ptičko, ki hrepeni po svobodi, si predstavlja slovenski umetnik našo narodno skupnost na Koroškem. Na sliki je videti tudi člen 7 zaprt v kletki.

Umetnik je zadel v črno. Dokler člen 7 avstrijske državne pogodbe ne bo izpolnjen, smo koroški Slovenci simbolično res ptički v kletki, ki hrepenimo po svobodi.